

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2019-2020

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Radek Soukup

**Osobnost speciálního pedagoga a vychovatele vykonávající
penitenciární péči**

Praha 2020

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2019-2020

BACHELOR THESIS

Radek Soukup

**Personality of special pedagogue and educator doing
penitentiary care**

Prague 2020

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autora .....

Poděkování

Děkuji panu doc. PhDr. Miloslavu Jůzlovi, Ph.D., za pomoc a odborné vedení při zpracování této práce.

Anotace

Bakalářská práce „Osobnost speciálního pedagoga a vychovatele vykonávající penitenciární péči“, je zaměřena na specifickou činnost odborných zaměstnanců Vězeňské služby České republiky. Autor čerpá ze své praxe v oblasti vězeňství, jelikož je pracovníčně zařazen jako vychovatel oddělení výkonu vazby a trestu odnětí svobody ve Věznici Plzeň. Práce obsahuje dvě části. V první teoretické části autor nastínil legislativní normy vězeňství v podmínkách České republiky, jeho organizační členění a náplň práce pedagogického sboru. Praktická část je věnována účelnosti výchovně – vzdělávacího působení na vězněné osoby v resocializační péči, pro jejich řádný způsob života po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Výzkumné šetření bylo provedeno formou dotazníku. Dosažení cíle výzkumného šetření je uvedeno v závěru práce.

Klíčová slova

Dotazníkové šetření, pedagog, program zacházení, recidiva, resocializace, trest, vězeňská služba, volnočasové aktivity.

Annotation

The bachelor thesis „Personality of special pedagogue and educator doing penitentiary care“ is focused on Prison services of the Czech Republic civil employees' specific activity. Author is inspired from his practise in prison resort, where he works as a educator of execution of punishment and imprisonment department in prison Pilsen. Work is composed in two parts. In the first, theoretical part author outlined prison service legislative standarts in czech republic conditions, its orgnizational division and pedagogic corps' job description. Practical part is dedicated to expediency of upbringing – educational action on imprisoned person in resocialize care for their proper life style after their relase from imprisonment. Research was done by questionnaire. Objective attainment of research is stated in the end of work.

Keywords

Educator, free time activity, penalty, treatment programmes, relapse, resocialization, survey.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 LEGISLATIVA.....	11
1.1 Právní rámec Vězeňské služby ČR.....	11
1.2 Personál Vězeňské služby ČR.....	12
1.3 Umisťování odsouzených.....	13
2 DIFERENCIACE ODSOUZENÉHO VE VTOS.....	15
2.1 SARPO – Souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzených.....	15
2.2 Komplexní zpráva.....	15
2.3 Výkon trestu odnětí svobody ve Věznici Plzeň.....	17
3 ZÁKLADNÍ KATEGORIE PEDAGOGIKY.....	21
3.1 Historické souvislosti.....	21
3.2 Pedagogika.....	22
3.3 Výchova.....	22
3.4 Speciální pedagogika.....	23
3.5 Penitenciární pedagogika.....	23
4 ODBORNÍ ZAMĚSTNANCI ZAJIŠŤUJÍCÍ VTOS.....	25
4.1 Speciální pedagog oddělení výkonu trestu.....	25
4.2 Vychovatel oddělení výkonu trestu.....	26
5 MOŽNOSTI PRÁCE S ODSOUZENÝMI.....	30
5.1 Působení na odsouzené.....	30
5.2 Programy zacházení.....	30
5.3 Pracovní aktivity.....	31
5.4 Vzdělávání odsouzených.....	31
5.5 Speciálně výchovné aktivity.....	32
5.6 Zájmové a volnočasové aktivity.....	32
PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
6 PRŮZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	34
6.1 Vymezení cíle.....	34
6.2 Hypotézy.....	34
6.3 Výzkumný vzorek.....	35

6.4 Výzkumná metodika	35
6.5 Časová organizace výzkumu	35
7 INTERPRETACE A DISKUSE VÝSLEDKŮ	37
7.1 Interpretace výzkumu	37
7.2 Zhodnocení hypotéz.....	57
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	62
SEZNAM ZKRATEK	64
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	65
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodl zpracovat s tématem týkajícím se problematiky resocializace osob ve výkonu trestu odnětí svobody, jako jednoho z úkolů Vězeňské služby České republiky. Toto téma jsem si ne zvolil zcela náhodně. Hlavním důvodem je mé zastávání pracovní pozice pracovníka odborného zacházení ve vězeňství - vychovatele oddělení výkonu vazby a trestu ve věznici Plzeň. Zvyšování vzdělání v kombinaci se zvoleným studijním oborem Speciální pedagogika – vychovatelství, ve mně probudil hlubší zájem o danou problematiku v oblasti resocializace znevýhodněných osob, ke které nemohu být jako občan tohoto státu lhostejný. Samotné vězení, jako budova či instituce, bylo pro mne obestřeno závojem tajemna a mýtů, kterým jsem i já, co by nezavěšený člověk podlehl. Prostředí věznice je velice specifické. Na základě rozhodnutí soudů různých instancí, se zde umisťují osoby, které nějakým způsobem porušili zákony dané společnosti. Od výkonu trestu odnětí svobody vyjma toho, že oddělíme kriminálního jedince od zbylé společnosti, očekáváme, že se u vězněných osob snažíme vytvořit a podporovat takové postoje a hodnoty, které je oprostí od dosavadního způsobu života. Účelem výkonu trestu odnětí svobody je předepsanými metodami působit na odsouzené tak, aby snižovali nebezpečí recidivy svého kriminálního chování a vedli po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem, chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v dalším páchání trestné činnosti. Uvěznění se pro každého člověka stává zásadním obratem v životě, bohužel ne pozitivním. Život se zde odehrává podle úplně jiných pravidel, které jsou pro nezavěšeného člověka těžko k pochopení. Kromě pravidel, která jsou stanovena příslušnou legislativou, to jest zákony, předpisy a nařízeními, se zde život řídí i nepsanými pravidly, vytvořené samotnými vězni. Tyto pravidla jsou mnohdy neznámé i pro samotné zaměstnance vězeňské služby. Hovoříme o něm jako o druhém životě odsouzených. Je to velice důmyslně skrytý svět před zraky všech, kteří do něj nepatří. Není skryt pouze před zaměstnanci věznice, ale i dokonce před některými odsouzenými, kteří nejsou dostatečně hodnověrní. Tento paralelní svět podléhá nepsaným zákonům, které si tvoří sami odsouzení.

Otázka vězeňství je nejen mezi odbornou veřejností hojně diskutované téma a názorů, jak se postavit k této problematice v 21. století, je mnoho. Vězeňství v České

republiky prošlo v roce 2017 zásadní změnou. V roce 2015 vláda České republiky schválila snížení typů věznic ze čtyř na dvě, kdy zůstaly pouze věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Před tímto stavem existovaly věznice s dohledem, dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. O zařazení pachatelů trestné činnosti do jednotlivých typů věznic rozhodovaly pouze soudy. Dle názoru ministerstva spravedlnosti, bylo důvodem rozdílné zařazování odsouzených ze strany soudců. Stejně rizikový pachatelé se stejnou délkou trestu a stejnou charakteristikou, byli umisťováni do různých typů věznic. Soudům zůstala pravomoc umisťovat odsouzené pouze do dvou typů věznic. Vězeňská služba od této změny mohla sama umisťovat odsouzené do tří typů oddělení rozlišených podle způsobu zabezpečení. Tyto změny umožnily s odsouzenými lépe pracovat.

To, co musí nutně vést veřejnou i odbornou diskusi, je skutečnost, že je tu řeč o lidech, o vězněných osobách, kteří ve svém životě porušili normy dané společností, lidech, kteří mají často už mnoho smutných a bolavých zkušeností, ale mají také očekávání a chtějí najít své místo ve světě a v životě. Vzhledem k značné šíři daného tématu bude má práce v úvodu zaměřena na legislativní normu Vězeňské služby České republiky, její organizaci, úkoly a členění. Bude vysvětlen význam pojmu – výchova, její druhy a zásady. Dále budou charakterizovány specifika dané problematiky vycházející z legislativních norem, samotná věznice jako ústavní zařízení, speciální pedagog a vychovatel jako klíčová osoba, jak již samotný název práce napovídá, plánování výchovně vzdělávací práce a v neposlední řadě výzkum v rámci praktické části.

V rámci praktické části bude cílem práce zjistit, zdali jsou odsouzení, kteří budou během několika následujících měsíců či roků opouštět věznici, dostatečně připraveni na návrat do společnosti, a jak této přípravě napomáhají sami speciální pedagogové a vychovatelé. Zdali přemýšlí o budoucím svobodném životě, mající své skryté touhy a plány, jako ostatní jejich vrstevníci, které nepotkal osud výkonu trestu odnětí svobody. Mezi veřejností koluje na toto téma řada mýtů a fám. Některé tyto názory mohou být pravdivé, ale nejsou však pravidlem. Zpracování této práce umožní potencionálním zájemcům z řad odborné i široké veřejnosti seznámit se alespoň se střípkem problematiky penitenciární péče a nelehké práce výše uvedených odborných zaměstnanců, jak samotný název práce napovídá.

TEORETICKÁ ČÁST

1 LEGISLATIVA

1.1 Právní rámec Vězeňské služby ČR

Úkoly, kterými je pověřena Vězeňská služba ČR, jsou dány zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, v platném znění, ze dne 17. listopadu 1992. Tyto úkoly zajišťuje vězeňská stráž, justiční stráž, správní služba, Akademie Vězeňské služby a pověřené orgány Vězeňské služby.

Vězeňská stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody, eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní anebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence, střeží vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence.

Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti.

Správní služba rozhoduje ve správním řízení podle zvláštních právních předpisů a zabezpečuje organizační, ekonomickou, vzdělávací, výchovnou zdravotnickou a další odbornou činnost.

Akademie Vězeňské služby je vzdělávací zařízení, které zajišťuje příslušníkům a zaměstnancům všech ostatních organizačních jednotek z celé České republiky základní kvalifikaci nezbytnou pro vykonávání jejich pracovních a služebních povinností a během celého jejich profesního života jim umožňuje další rozvoj odborných kompetencí.

Pověřené orgány Vězeňské služby mají postavení policejního orgánu v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence, náleží jim též oprávnění používat podpůrné operativně pátrací prostředky podle tohoto zákona.

Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který řídí generální ředitel Vězeňské služby, který je jmenován a odvoláván ministrem spravedlnosti. Vězeňská služba je pověřena zajišťováním výkonu vazby obviněných osob, výkonem

zabezpečovací detence a výkonem trestu odnětí svobody. V rozsahu stanoveném uvedeným zákonem zajišťuje ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti.

Vězeňská služba se skládá z organizačních jednotek, kterými jsou: generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby. Generální ředitelství zabezpečuje plnění společných úkolů ostatních organizačních jednotek, které metodicky řídí a kontroluje. Pokud to není stanoveno zvláštními právními předpisy anebo vyhlášenými mezinárodními smlouvami, k jejichž ratifikaci byl dán souhlas Parlamentem České republiky, rozhodnutím příslušného orgánu nebo instituce Evropské unie, anebo na základě vyslání k plnění úkolů na základě rozhodnutí ministra se souhlasem příslušného orgánu cizího státu nebo na žádost příslušného orgánu cizího státu, působí Vězeňská služba pouze na území České republiky.¹

1.2 Personál Vězeňské služby ČR

Jako organizační složka státu, Vězeňská služba zaměstnává dvě základní kategorie zaměstnanců. Prvními z nich jsou příslušníci Vězeňské služby, kteří jsou ve vztahu k zaměstnavateli, respektive České republice, ve služebním poměru. Tento vztah je řízen zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v platném znění. Druhými z nich jsou občanští zaměstnanci, kteří jsou ve vztahu k organizaci v pracovněprávním poměru. Tento vztah je řízen zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce, v platném znění. K 31. 12. 2019 čítal personál Vězeňské služby ČR celkem 11 312 osob, z toho bylo 4 327 zaměstnanců v pracovněprávním vztahu. Z této části bylo 2 170 mužů a 2 157 žen. Vězněných osob k uvedenému datu čítalo 21 048.²

Povinnosti a oprávnění příslušníka Vězeňské služby stanoví zvláštní zákon. Pokyny a příkazy v rozsahu stanoveném tímto zákonem jsou oprávnění vydávat vedle příslušníků Vězeňské služby i zaměstnanci Vězeňské služby. Zaměstnancem Vězeňské

---

¹ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů České republiky, 1992, částka 112. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>

² Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2019. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2020/05/Statisticka-rocenka-Vezeňske-sluzby-Ceske-republiky-za-rok-2019.pdf>

služby se pro účely tohoto zákona rozumí jak zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce ve Vězeňské službě, tak příslušník Vězeňské služby.

1.3 Umístování odsouzených

Na základě novely zákona č. 169/1999 Sb., došlo od 1. října 2017 ke změně vnější diferenciaci věznic. Tyto změny jsou zakotveny v Koncepci rozvoje českého vězeňství do roku 2025 a vycházejí z potřeby vytvoření moderního penitenciárního zacházení s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody. Cílem bylo vytvořit takové podmínky, které zefektivní resocializaci osob ve výkonu trestu odnětí svobody a následně sníží riziko opakované trestné činnosti.

Tyto změny vychází z doporučení Výboru ministrů Rady Evropy členským státům k evropským vězeňským pravidlům, dále z doporučení o zacházení s odsouzenými k doživotnímu a jinému dlouhodobému trestu a rovněž z doporučení uvedených ve zprávách Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, které byly určeny pro vládu České republiky, na základě kontrolních návštěv v zařízeních Vězeňské služby ČR. Česká republika byla do uvedeného data jednou z mála posledních států, která používala metodu, kdy soud zařazoval odsouzené k výkonu trestu odnětí svobody do některého typu věznice pouze na základě trestněprávních kritérií. Uvedená metoda nebyla v souladu s doporučením Evropských vězeňských pravidel, podle nichž musí být každý vězeň vězněn v takových bezpečnostních podmínkách, které odpovídají aktuálnímu stupni rizika. Podle výše uvedených změn, je tedy Vězeňská služba, místo soudů, pověřena rozhodováním o zařazování odsouzených do některého typu věznice. Tento způsob zařazování je považován za pružnější a efektivnější, jelikož má Vězeňská služba na rozdíl od soudů lepší možnosti poznat osobnost odsouzeného, poněvadž disponují kompetentními specialisty, a to psychology, sociálními pracovníky, vychovateli a jinými. Pobyt ve výkonu trestu dává odborným zaměstnancům dostatek času pro analýzu osobnosti odsouzeného.

Věznice se tedy člení podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu do dvou typů, a to na věznici s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Věznice s ostrahou se dále rozdělují podle stupně zabezpečení na oddělení s nízkým stupněm zabezpečení, se středním stupněm zabezpečení a s vysokým stupněm zabezpečení. Pokud nebude ohrožen účel výkonu trestu, mohou být ve věznici

vytvořena oddělení různých typů. Odsouzený nastupuje výkon trestu ve věznici, kterou Soud ve své výzvě určí odsouzenému věznici k nástupu výkonu trestu. Jsou případy, kdy odsouzeného může k nástupu výkonu trestu přijmout i jiná věznice. V souladu s rozhodnutím soudu, rozhoduje o dalším zařazení do určitého typu věznice Generální ředitelství Vězeňské služby v součinnosti s řediteli věznic, do které odsouzený nastoupil k výkonu trestu. Soud může podle zvláštního zákona během výkonu trestu rozhodnout o přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu.

Odsouzení jsou do oddělení umístováni podle míry vnějšího a vnitřního rizika. Vnější riziko vyjadřuje míru nebezpečnosti odsouzeného pro společnost, zejména s ohledem na trestnou činnost, za kterou mu byl uložen trest, délku trestu a formu zavinění a s přihlédnutím k tomu, zda již byl ve výkonu trestu. Vnitřní riziko vyjadřuje míru rizika ohrožení bezpečnosti během výkonu trestu s ohledem na individuální charakteristiku odsouzeného, v níž se zohledňují zejména povaha jeho trestné činnosti, nevykonaná ochranná opatření, průběh předchozích výkonů trestu a hrozba útěku.

Muži jsou ubytováni zvlášť od žen, dále osoby s podezřením na infekční onemocnění od zdravých jedinců, mladiství od dospělých, vícekrát odsouzení od prvotně odsouzených, osoby odsouzené za úmyslně spáchané trestné činy od osob odsouzených za trestné činy z nedbalosti, osoby trvale pracovní nezařaditelní od ostatních osob, dále jsou zvlášť ubytováni osoby, které vykazují duševní poruchy a poruchy chování, a v poslední řadě, odsouzené osoby s uloženým ochranným léčením a zabezpečovací detencí a velmi nebezpeční.³

---

³ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky, 1999, částka 58. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169?citace=1#Top>

2 DIFERENCIACE ODSOUZENÉHO VE VTOS

2.1 SARPO – Souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzených

Hodnocení rizik je základem pro poskytování individuálních intervencí a následné péče o odsouzeného. Pokud má být účelem trestu snížení rizika recidivy odsouzeného, musí se poskytované intervence zaměřit na práci s riziky a kriminogenními potřebami. Účinná práce s riziky vyžaduje na počátku jejich správnou identifikaci a vyhodnocení. Je třeba zdůraznit význam rozlišování mezi těmi faktory, které přímo přispívají ke kriminálnímu chování, a těmi, které s pácháním trestné činnosti nesouvisí. Kriminogenní riziko se skládá z řady komponent, z nichž nejvýznamnějšími jsou tzv. statické (dané, již zpětně neovlivnitelné) rizikové faktory (věk, pohlaví, začátek trestné činnosti, počet odsouzení apod.) a dynamické (aktuální, ovlivnitelné) rizikové faktory (např. vztahy, bydlení, zaměstnání, finanční situace či postoje). Součástí rizika je rovněž nebezpečnost vězně, jakou je tendence k autoagresivnímu či heteroagresivnímu jednání v průběhu výkonu trestu. Ovlivnitelnost sytí protektivní faktory, jejichž součástí je rovněž motivace vězně ke změně.

Proto byl vyvinut původní český nástroj SARPO (Souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzených), který vychází z premisy, že zájmem společnosti je investovat zvláštní úsilí (intervenční programy) především do těch odsouzených, u nichž má takové úsilí šanci vést ke změně (tj. u ovlivnitelných odsouzených), a kde tato změna povede ke snížení nebezpečnosti pro společnost (riziko recidivy).

Nástroj SARPO začal být do věznic zaváděn od 1. listopadu 2012. Od dubna 2013 je SARPO nasazeno jako standardní nástroj pro tvorbu tzv. komplexní zprávy, dokumentu, který je u každého odsouzeného podkladem pro tvorbu programu zacházení. Program zacházení určuje, jaké intervence musí daný odsouzený za určité období ve výkonu trestu podstoupit.⁴

2.2 Komplexní zpráva

Komplexní zpráva je závěrečná zpráva, v které je zaznamenáno diagnostické šetření odsouzené osoby prováděné odbornými zaměstnanci věznice (psychologem, speciálním

---

⁴ DRAHÝ, F., HŮRKA, J., PETRAS, M. *SARPO. Charakteristiky odsouzených v českých věznicích. Deskriptivní studie*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2018. ISBN: 978-80-270-5197-7.

pedagogem, sociálním pracovníkem, popř. lékařem), ve které se hodnotí rizika a potřeby odsouzeného. Její obsah je důvěrný.

Primárním účelem zpracování komplexní zprávy je vyhodnotit pravděpodobnost rizika recidivy. Na základě zjištěné míry rizika nastaví k tomu určení zaměstnanci zacházení s odsouzeným ve výkonu trestu. Zjištění a výstupy v komplexní zprávě přiměřeně a kontextuálně využívají odborní zaměstnanci v průběhu výkonu trestu, např. při rozhodování o udělení volného pohybu odsouzenému uvnitř nebo mimo věznic.

Komplexní zprávu zpracovávají vychovatel, sociální pracovník, speciální pedagog a psycholog. Každý z uvedených zpracovává nástrojem SARPO přiřazené části komplexní zprávy. Vychovatel po zpracování dat z opisu evidence Rejstříku trestů oddělením správním věznic zahajuje zpracování komplexní zprávy Statickými faktory. Ve výjimečném případě má oprávnění zahájit komplexní zprávu a zpracovat Statické faktory speciální pedagog. Po zpracování Statických faktorů se zpracují ostatní části komplexní zprávy. Speciální pedagog zpracuje „Dotazník sebehodnocení“ vyplněný odsouzeným a Dynamický faktor - „Vzdělání a výchova“. Sociální pracovník zpracuje Dynamické faktory - „Bydlení“, „Zaměstnání“, „Finance“, „Rodina a sociální kontakty“. Psycholog zpracuje Dynamické faktory - „Závislosti“ a „Osobnost a chování“ a v případě přítomnosti specifické trestné činnosti Riziko újmy. Všichni odborní zaměstnanci zpracují a formulují potřebná doporučení ve své části „Doporučení“.

Vychovatel na konci pobytu odsouzeného v nástupním oddílu a po zpracování všech předešlých částí zpracuje „Adaptaci - projevy chování a jednání v nástupním oddíle“ a „Doporučení“. Poté proces zpracování komplexní zprávy uzavře speciální pedagog.⁵

---

⁵ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky, 1999, částka 58. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169?citace=1#Top>

2.3 Výkon trestu odnětí svobody ve Věznici Plzeň

Legislativní zakotvení výkonu trestu odnětí svobody je dáno zákonem č. 169/1999 Sb. O výkonu trestu odnětí svobody a Vyhláškou ministra spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody. Věznic jsou dále řízeny nařízeními generálního ředitele a metodickými pokyny ředitelů odborů generálního ředitelství VS ČR. Zacházení s odsouzenými v ČR je prováděno v souladu s Listinou základních práv a svobod i doporučeními Rady Evropy v oblastech zacházení s vězněnými osobami a dodržování lidských práv.⁶

Věznice Plzeň je jednou ze základních organizačních jednotek Vězeňské služby České republiky. Je zřízena nařízením ministra spravedlnosti České republiky č. 4/1997, o zřízení vazebních věznic a věznic. Spolu s výkonem trestu odnětí svobody věznice pro odsouzené muže, zajišťuje i výkon vazby u obviněných mužů a žen, včetně mladistvých pro Krajský soud Plzeň a okresní soudy Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov. Ubytovací kapacita Věznice Plzeň je v současné době 1061 odsouzených a 143 obviněných, celkem tedy 1204 vězněných osob.

Věznice je profilována jako věznice s ostrahou. Jsou zde zřízena oddělení s ostrahou se středním stupněm zabezpečení, oddělení s ostrahou s vysokým stupněm zabezpečení, oddíl specializovaný pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním návykových látek, oddělení se zvýšenou ostrahou a oddíl specializovaný pro výkon trestu odsouzených trvale pracovní nezařaditelných.⁷ V ubytovací části věznice je taktéž umístěn nástupní, výstupní a uzavřený oddíl. Uzavřený oddíl je určen pro vykonávání kázeňských trestů. Uvnitř ubytovací části věznice se současně nachází také ošetřovna, tělocvična, posilovna, keramická a truhlářská dílna, místnost pro muzikální kroužek, místnost pro kroužek akvaristiky a v neposlední řadě prodejna pro odsouzené. V prostorách věznice se nachází i skleník.

Nástupní oddíl

Odsouzený je při nástupu do výkonu trestu odnětí svobody ubytován na nástupním oddíle. Účelem pobytu je sblížení se odsouzeného s vězeňským prostředím.

---

⁶ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky, 1999, částka 58. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169?citace=1#Top>

⁷ Věznice Plzeň, Vězeňská služba ČR. Dostupné z <https://www.vscr.cz/veznice-plzen/o-nas/zakladni-informace/>

Prostřednictvím legislativních norem, zejména vnitřním řádem pro odsouzené dané věznice, se odsouzený seznamuje s podmínkami výkonu trestu odnětí svobody, bezpečností práce, ochraně zdraví při práci, případně i s normami týkající se jeho možného pracovního zařazení. Během jeho ubytování v nástupním oddíle, vychovatel uvedeného oddílu spolu s ostatními určenými odborní zaměstnanci zpracují komplexní zprávu o odsouzeném, včetně návrhu programu zacházení s odsouzeným. Odsouzený je také obeznámen s možnostmi spolupráce s Probační a mediační službou v oblasti probace a mediace. Odsouzenému je na nástupním oddíle také vystaven a vydán průkaz totožnosti vězně, kterým se odsouzený po dobu umístění ve věznici prokazuje. Po dobu nočního klidu jsou odsouzený uzamykáni na celách. Odsouzení umístění v nástupním oddíle nejsou pracovní zařazení a jejich činnost se řídí stanoveným časovým rozvrhem dne.

Výstupní oddíl

Výstupní oddíl je určen pro odsouzené, kterým se blíží stanovený konec trestu. Výstupní oddíl je zřízen v souladu s ustanovením zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Cílem tohoto oddílu je připravit odsouzeného na plynulý přechod z výkonu trestu do občanského života a zmírnit tak účinky dlouhodobého věznění. O zařazení do výstupního oddílu a vyřazení z výstupního oddílu rozhoduje ředitel věznice na základě návrhu komise ve složení odborných zaměstnanců. Předsedou komise je vedoucí oddělení výkonu vazby a trestu. Ubytovací prostor může být ve formě vyčleněné ložnice anebo celého oddílu. Vybavení prostor je podobné internátnímu ubytování, kde o úpravě a výzdobě zpravidla rozhoduje vychovatel výstupního oddílu. Můžeme zde nalézt kuchyňku se základním vybavením, pračku, sušičku, šicí stroj, žehličku a další předměty nezbytné k nácviku sebeobslužných aktivit. Vychovatel výstupního oddílu v souladu s plněním stanovených programů zacházení s odsouzenými realizuje extramurální aktivity. Část aktivit se realizuje mimo prostory věznice.

Specializovaný oddíl

Specializovaný oddíl je určen pro odsouzené, u kterých je nutné zamezit a omezovat jejich nebezpečnost a pravděpodobnost recidivy ve výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se zpravidla o odsouzené, kteří vykazují příznaky duševní poruchy a poruchy chování. Tyto příznaky jsou často důsledkem užívání návykových látek. Lékař, popřípadě psycholog stanoví diagnózu odsouzeného. O zařazení odsouzeného do specializovaného oddílu rozhoduje ředitel věznice na základě návrhu komise ve složení odborných zaměstnanců. Při rozhodování o umístění je zohledňována písemná žádost odsouzeného, jeho motivace, výsledek psychologického posudku a cíle stanovené v programu zacházení konkrétního odsouzeného. Obsahem jsou terapeutické programy redukce škodlivých, resp. nebezpečných projevů chování. Tyto programy se s odsouzeným realizují skupinovou, individuální anebo samostatnou formou. Aktivity terapeutického programu se člení na povinné a nepovinné. Povinné aktivity jsou základem programu. Nepovinné aktivity se realizují v době osobního volna a pracovního klidu. Cílem je, aby se odsouzený naučil vědomě kontrolovat své jednání a ovlivnil ho tak, aby nevybočovalo ze společensky přijatelných norem. U odsouzeného se podporuje motivaci k nezneužívání návykových látek, a tím přispět k ochraně společnosti před jeho možným antisociálním jednáním. V podmínkách Věznice Plzeň je specializovaný oddíl určen pro odsouzené zařazené do věznice s ostrahou s vysokým stupněm zabezpečení. Je samostatný, vybaven dvěma kulturními místnostmi, zájmovou a relaxační místností, kuchyňkou, koupelnou a úklidovou místností.⁸

Oddělení bezdrogové zóny

Ve věznicích jsou zřizovány oddíly bezdrogové zóny pro osoby s poruchou osobnosti vzniklé užíváním návykových látek. Jsou to odsouzení, kteří ve výkonu trestu odnětí svobody nechtějí v užívání návykové látky pokračovat, chtějí se ve vězeňském prostředí ze závislosti léčit, popřípadě jsou indicie, že hodlají ve vězeňském prostředí v užívání pokračovat. Můžou to být ale i odsouzení, kteří neužívali návykové látky v civilním životě a mají obavu, aby tato závislost ve vězeňském prostředí u nich nezapočala. Poslední skupinou mohou být odsouzení, kteří nejsou uživateli návykových

---

⁸ Vnitřní řád pro odsouzené Věznice Plzeň. Dostupné z <https://www.vscr.cz/veznice-plzen/onas/vykon-vezenstvi/>

látek, avšak s drogami obchodovali. O zařazení odsouzeného do specializovaného oddílu rozhoduje ředitel dané věznice na základě zasedání odborné komise. Při rozhodování o umístění je zohledňována písemná žádost odsouzeného, jeho motivace, výsledek psychologického posudku a cíle stanovené v programu zacházení konkrétního odsouzeného. Odsouzený, který je umístěn ve specializovaném oddělení, není zařazen do práce a je zařazen do čtyř základních dostupných programů. Programy zacházení se zde realizují ve skupinových a individuálních formách práce, ve formě vzdělávacích kroužků a pracovních aktivit. Mohou se uskutečňovat na učebnách, multimediálních učebnách anebo prostorech k těmto účelům zřízených. Na takto specializovaném oddělení, popřípadě oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování, není u odsouzeného uplatňována dostupná skupina vnitřní diferenciaci.

Ve věznicích jsou také zřízeny poradny protidrogové prevence. Ty jsou součástí Zdravotnické služby VS ČR a jsou určeny nejen pro odsouzené, ale i obviněné. Tyto poradny mohou být personálně zabezpečeny speciálními pedagogy, psychology, sociálními pracovníky, vychovateli – terapeuty a zdravotními sestrami. Poradny úzce spolupracují se specializovaným oddílem a spolupodílejí se na provádění terapeutického programu. V rámci výměny informací mohou také spolupracovat s Probační a mediační službou, neziskovými organizacemi, církvemi a charitou. Tato spolupráce je v souladu s národní strategií protidrogové politiky státu.⁹

---

⁹ SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie, III. Díl, Negativní jevy ve vězení*. 1. vydání, Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-205-0.

3 ZÁKLADNÍ KATEGORIE PEDAGOGIKY

3.1 Historické souvislosti

Každý z nás máme nějakou zkušenost s výchovou. Všichni jsme byli vychováváni a někteří z nás i vychováváme. Kdekdo se o výchově či vzdělávání vyjadřuje. Každý má pocit, že má co dodat, téměř všem se zdá, že není složitá. Myslíme si, že jde o věc více méně jednoduchou, někteří si dokonce myslí, že ji zvládne každý z nás. Pokud se však problematikou pedagogiky začneme zabírat podrobněji a sledovat i výsledky různých výchovných postupů, dojdeme k závěru, že věc zdaleka jednoduchá není. Pokud se chceme pedagogické činnosti věnovat profesně, pak se podcenění pedagogických znalostí nevyplatí podceňovat. Pracovat systémem nápodoby, či systémem pokus – omyl, nevede k žádným úspěchům, anebo pouze krátkodobým.

Pedagogická teorie se vyvíjela po staletí a formovala se z několika zdrojů. Vycházela zejména ze zkušeností a tradic v rodinách a společnosti. Zkušenosti byly často i písemně zaznamenávány a dodnes se stávají zdrojem pedagogického bádání. S pedagogikou, potažmo výchovou, se tak střetáváme od starověkého Řecka až po současný novověk. Takto zaznamenané zkušenosti napříč vývojem společnosti v jednotlivých epochách a jejich zhodnocení, jsou pro nás i dnes velice poučné. Setkáváme se tak se zaznamenanými empirickými zkušenostmi pedagogů i laické veřejnosti. Pedagogická teorie nemůže opomíjet empirická zjištění.

Vyjma zkušeností a tradic v rodinách a společnosti, se pedagogické teorie utvářely z nejrůznějších společenskovedních disciplín a to z filozofie, psychologie, sociologie, medicíny atd. Je obtížné stanovit, kdy se pedagogika stala skutečnou vědou. Za jednoho ze zakladatelů pedagogiky považujeme Jana Amose Komenského. Byl jedním z prvních, kdo postavil pedagogiku jako skutečný vědecký systém. Výsledky jeho práce vykazují vysokou empirickou znalost i znalost souvisejících věd – zvláště filozofie. Jeho počín odráží i práci jeho dávných předchůdců – Sokrata, Platóna, Aristotela a dalších. K velkému rozmachu pedagogiky jako vědy došlo v souvislosti s nástupem průmyslové revoluce, s nástupem kapitalismu a tržního hospodářství. Ukázalo se, že je pedagogika velice prospěšná pro rozvoj společnosti a zvláště hospodářství, jelikož rozvoj průmyslu si žádal odborníky v nejrůznějších oblastech lidské tvořivosti, odborníky teoreticky a prakticky vybavené. V podmínkách země České, díky reformám

a zákonům císařovny Marie Terezie, postupně vzniká princip povinné školní docházky, kde učitel vedle lékaře, faráře a dalších významných osob získává významné postavení ve městech i vesnicích. S rozvojem pedagogiky jako vědy se rozvíjí i vědecké bádání včetně experimentování, které se stává dalším zdrojem pedagogické teorie, která se ukazuje jako velice důležitá pro zvyšování kvality úrovně vzdělávání zvláště ve školách.¹⁰

3.2 Pedagogika

Pedagogika je společenskovědní obor zkoumající podstatu, strukturu a zákonitosti výchovy. Plní následující funkce: poznávací, zjišťující, diagnostickou, regulativní, přetvářející, prognostickou, kulturně výchovnou. Předmětem jejího zkoumání jsou výchovné a vzdělávací jevy. Výchova je spjata se samotnými počátky trvání lidského rodu, projevuje se i v chování živočichů. Každé mládě se rodí nehotové a potřebuje různě dlouhou dobu k získání schopnosti samostatné existence. Lidské dítě zraje k dospělosti relativně velmi dlouho a po celou tuto dobu se učí, procesu socializace je záměrně a cílevědomě vychováváno a získává zkušenost. To není ovšem jediný rozdíl, jímž se odlišujeme od živočichů. Člověk je mimo jiné reflexivní bytostí, je schopen sám sebe vnímat jakoby z vnějšku, nikoliv v bezprostředních souvislostech adaptačních mechanismů nutných k přežití.

3.3 Výchova

Výchova je cílevědomá, záměrná činnost směřující k všestrannému, harmonickému rozvoji osobnosti. Jejím cílem je rozvíjet a usměrňovat aktivitu vychovávaného, kultivovat jeho osobnost a jeho odpovědní vztah ke světu, a tím mu umožnit aktivní a pozitivní začlenění do společnosti. Složitost výchovy pramení i ze skutečnosti, že se jedná o proces, který probíhá v čase, nejen ve smyslu společensko-historickém, ale i ve smyslu ontogenetického vývoje jedince či vývoje skupiny. Vývoj lze vymezit jako proces narůstání kvantitativních a kvalitativních změn. Není přímočarý, ani ve svém

---

¹⁰ DVOŘÁČEK, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.

průběhu stejnoměrně intenzivní. V jistých fázích dochází k retardaci – zpomalení, případně i k regresi – k ústupu do vývojově nižšího stádia.¹¹

3.4 Speciální pedagogika

Speciální pedagogika je disciplína orientovaná na výchovu, vzdělávání a celkový osobní rozvoj znevýhodněného člověka s cílem dosáhnout co možná nejvyšší míry jeho sociální integrace, a to včetně pracovních a společenských možností a uplatnění. Zaměřuje se rovněž na řešení výzkumných úkolů vyplývajících z poslání oboru což je samozřejmě nezbytnou součástí každé vědní disciplíny.

Pojmy výchova a vzdělávání bývají často ještě velmi úzce spojovány s obdobím dětství a dospívání, ovšem současná speciální pedagogika respektuje nejmodernější trendy a věnuje se stejně intenzivně rovněž osobám dospělým a starším, tedy i seniorům. V této souvislosti se můžeme stále častěji setkávat i s termíny speciální andragogika a speciální gerontagogika.¹²

3.5 Penitenciární pedagogika

Penitenciární pedagogika je pedagogická věda, která se zabývá zkoumáním, výchovou a vzděláváním osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody všech kategorií, tedy v různorodosti věku, pohlaví, charakteru páchané trestné činnosti, délky výkonu trestu a jiné. Předmětem penitenciární pedagogiky je osoba s antisociálním chováním, vykazující znaky přečinu, zločinu a zvláště závažného trestného činu, tedy protiprávního jednání, která byla potrestána odnětím svobody. Obecným cílem penitenciární pedagogiky je výchova všestranně rozvinutého člověka dle zásad obecné pedagogiky, kde výchovné působení je ovlivněno délkou výkonu trestu odnětí svobody a nepodnětným prostředím, ve kterém se člověk nachází. Cíle jsou zaměřeny na adaptaci, osvojení si vědomostí, dovedností a návyků, a přípravu na život po propuštění z výkonu trestu. Penitenciaristika se tedy snaží odstranit nežádoucí formy chování a s tím spjaté návyky a překonat protispolečenské tendence. Obecné cíle pedagogiky nelze v plném rozsahu v podmínkách věznice realizovat. Penitenciární pedagogika pracuje s kolektivem vězňených osob, tedy malou sociální skupinou lidí, na nichž se

---

¹¹ KOHOUT, K. *Základy obecné pedagogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-7452-009-9.

¹² SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. 2. vydání. Grada Publishing, a.s., 2016. ISBN 978-80-271-0095-8.

projevily sociálně patologické jevy společnosti, jež jsou determinovány ekonomickými, sociálními a politickými podmínkami, ideologií společnosti a úrovní její vědy, techniky, kultury, jakož i celým jejím způsobem života.

Penitenciární pedagogika je součástí penologie. Začíná tam, kde končí trestní právo. Můžeme tedy říci, že se jedná o multidisciplinární obor, který zahrnuje kriminologii, kriminalistiku, lékařské vědy, psychiatrii, antropologii, psychologii, sociologii, právní vědy a pedagogiku. Jak již bylo výše uvedeno, penitenciární pedagogika se zabývá zkoumáním, výchovou a vzděláváním osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody. Patří proto do systému speciálně pedagogických věd. Protože se ve výkonu trestu mohou ocitnout jedinci s kterýmkoliv postižením, o nichž se speciální pedagogika zajímá, penitenciaristiku zajímá především etopedie. Cílem speciální pedagogiky je dosažení maximální socializace osoby s postižením, kam až to dovolí stupeň a rozsah jeho handicapu.¹³

---

¹³ JŮZL, M. *Penitenciaristika jako věda žalářní*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. ISBN 978-80-7452-131-7.

4 ODBORNÍ ZAMĚSTNANCI ZAJIŠŤUJÍCÍ VTOS

4.1 Speciální pedagog oddělení výkonu trestu

Speciální pedagog oddělení výkonu trestu je odborným zaměstnancem oddělení výkonu trestu. Jeho pracovní činnost se zejména zabývá pedagogickými aspekty výkonu trestu odnětí svobody, a to z pohledu jak osob ve výkonu trestu, tak i ostatních odborných zaměstnanců. Jeho přímým nadřízeným je zástupce vedoucího oddělení výkonu trestu. Speciální pedagog je odborným garantem realizace programu zacházení a stanovení a změny vnitřní diferenciací odsouzeného, ve spolupráci s ostatními odbornými zaměstnanci odpovídá za úroveň odborného zacházení s jednotlivými odsouzenými v návaznosti na jejich komplexní zprávy. Při práci s odsouzenými, na základě podkladů od ostatních odborných zaměstnanců, garantuje realizaci souhrnného plánu zacházení s odsouzenými, tedy jednotlivé aktivity rozřazené do konkrétních druhů programů zacházení.

Mezi jeho nejhlavnější úkol, v úvodu výkonu trestu odsouzeného, patří provedení komplexní speciálně-pedagogické diagnostiky a vytvoření pedagogického posouzení v rámci komplexní zprávy, včetně její aktualizace, se souvisejícím doporučením programu zacházení, který následně stanovuje. Tyto programy zacházení, které jsou vytvořeny na míru konkrétnímu odsouzenému, v součinnosti s ostatními odbornými zaměstnanci, vyhodnocuje a aktualizuje. Pro vychovatele oddělení výkonu trestu zpracovává týdenní plán časového rozvrhu aktivit programů zacházení. Tento časový rozvrh stanovuje a zpřehledňuje řízené a neřízené aktivity, které provádí odborný zaměstnanec s odsouzenými, popřípadě odsouzený sám. Všeobecně, v rámci své pedagogické odbornosti, metodicky usměrňuje vychovatele a pedagogy volného času vedení jednotlivých aktivit a jejich přípravy, a průběžně hodnotí programy zacházení. Speciální pedagog sám vede nejméně jednu aktivitu programu zacházení z oblasti speciálních výchovných nebo vzdělávacích aktivit týdně. Tyto aktivity jsou zaměřeny na prevenci příčin a následků páchaní trestné činnosti. U odsouzeného by měly podpořit takové postoje a dovednosti, které povedou k resocializaci odsouzené osoby a budou směřovat k řádnému soběstačnému životu odsouzeného po jeho řádném propuštění a začlenění se do společnosti.

Ve spolupráci s ostatními odbornými zaměstnanci zpracovává odborná stanoviska k přezarování odsouzených v rámci vnitřní diferenciaci, popřípadě v reakci na změnu v jejich chování, navrhuje v součinnosti s vychovatelem výkonu trestu a psychologem, jejich umístění do výstupního, krizového, specializovaného oddělení, oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením, popřípadě do oddílu s tzv. bezdrogovou zónou. Dále spolurozhoduje o zařazení odsouzených do seznamu objektů možného napadení či ohrožení a vytipování konfliktních a psychicky labilních odsouzených. Mezi jeho další úkoly patří spolupodílení se na výběru vytipovaných odsouzených k zařazení do práce, všeobecně jejich vzdělávání a rekvalifikaci. V této souvislosti může vykonávat orientační pedagogické pohovory a poskytovat poradenskou pedagogickou pomoc. Všeobecně zabezpečuje individuální pedagogickou péči o odsouzené, kteří jsou v krizových psychických stavech. Následně z pedagogického hlediska zpracovává a spolu realizuje příslušná opatření, která vedou k jejich řešení, prevenci a snížení.

V případě realizace kázeňského řízení uplatňuje svoji kázeňskou pravomoc, popřípadě se vyjadřuje ke stížnosti odsouzeného. Účastí v jednotlivých komisích například spolurozhoduje o povolení odsouzenému k volnému pohybu mimo věznici, o udělení přerušování výkonu trestu, dočasnému opuštění věznice, účasti odsouzených na akcích mimo věznici, přezarování odsouzeného do jiného typu věznice nebo jeho přemístění. Dále personálně, materiálně a finančně zajišťuje chod přiděleného oddílu.¹⁴

4.2 Vychovatel oddělení výkonu trestu

Vychovatel oddělení výkonu trestu je spolu se speciálním pedagogem jedním z klíčových odborných zaměstnanců oddělení výkonu vazby a výkonu trestu. Jeho základním úkolem je provádění komplexní výchovné, vzdělávací, diagnostické a preventivní činnosti, která směřuje na celkový rozvoj osobnosti, socializaci, resocializaci a reedukaci odsouzeného, včetně opatření k optimálnímu vzdělávacímu procesu odsouzeného. Mezi činnosti patří i možná realizace protidrogové prevence v rámci výkonu trestu odnětí svobody. Jeho přímým nadřízeným je zástupce vedoucího oddělení výkonu trestu. Ve své činnosti je metodicky veden speciálním pedagogem oddělení výkonu trestu. Spolu s dozorcí oddělení výkonu trestu, je to právě on, kdo

---

¹⁴ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 5/2016, o zaměstnancích a příslušnících Vězeňské služby České republiky zabezpečujících výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence.

každodenně provází odsouzeného jeho výkonem trestu odnětí svobody. Ve valné míře takto i několik let, ve výjimečných případech i desetiletí.

Vychovatel oddělení výkonu trestu plní při práci s odsouzenými různorodé úkoly. Tyto úkoly, stejně jako úkoly ostatních zaměstnanců a příslušníků jsou dány interními nařízeními Vězeňské služby ČR. Tyto úkoly se mohou v závislosti na specifičnosti jednotlivých oddílů uvnitř věznice, popřípadě věznic lišit, v zásadě jsou ale stejné.

Na počátku výkonu trestu provádí zejména vychovatel nástupního oddílu posouzení trestné činnosti a adaptaci nově příchozího odsouzeného. Toto posouzení je součástí tzv. komplexní zprávy, na jejíž tvorbě se vychovatel spolupodílí spolu s ostatními odbornými zaměstnanci, mezi něž patří speciální pedagog, sociální pracovník a psycholog. V případě potřeby se na jejím vzniku mohou spolupodílet i další odborní zaměstnanci. Tato komplexní zpráva se v průběhu výkonu trestu odbornými zaměstnanci aktualizuje. Je nutno, aby vychovatel odsouzeného znal díky seznámení se s jeho osobním spisem, popřípadě tzv. osobní kartou odsouzeného. Na základě těchto skutečností, znalostí sociálních vztahů a atmosféry na daném oddíle, odsouzeného pedagogicky usměrňuje. V úvodu penitenciární péče, se vychovatel spolupodílí na sestavení konkrétního programu zacházení jemu přidělených odsouzených. Tento program zacházení se naplňuje i formou aktivit programů zacházení, zpravidla v délce 45 minut. Tyto aktivity se realizují zpravidla dvakrát týdně. K jejich zajištění si vychovatel zajišťuje nezbytnou dokumentaci. Výše zmíněné programy zacházení se v průběhu výkonu trestu odsouzenému aktualizují a v daných intervalech vyhodnocují. Jakékoliv pozitivní změny v chování se podněcují a upevňují. Na základě požadavku příslušných orgánů, zpravidla policie a soudů různých instancí, vychovatel zpracovává a předkládá tzv. obecné hodnocení odsouzeného, popřípadě hodnocení za účelem žádosti odsouzeného o podmíněčné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. V této souvislosti se vychovatel zúčastňuje veřejného zasedání soudu, které se v podmínkách Věznice Plzeň uskutečňuje v areálu věznice.

Ve spolupráci s ostatními odbornými zaměstnanci navrhuje provedení potřebných změn včetně aktualizace programu zacházení a přerazování ve skupinách vnitřní diferenciací. Tyto změny se provádí na základě změn v chování a jednání jemu přidělených odsouzených. V případě potřeby navrhuje umístění odsouzeného do výstupního, krizového, specializovaného oddělení, oddělení se zesíleným stavebně

technickým zabezpečením, popřípadě do oddílu s bezdrogovou zónou. Účastí v jednotlivých komisích a porad, vychovatel zásadním způsobem spolurozhoduje o realizaci výkonu trestu daného odsouzeného.

Ve své každodenní činnosti řeší vychovatel oddělení výkonu trestu nejrůznorodější úkoly spjaté s výkonem trestu odnětí svobody odsouzeného. Tyto úkoly jsou často provázané s časovým rozvrhem dne pro odsouzeného, který je zakotven ve vnitřním řádu pro odsouzené dané věznice. Vnitřní řád pro odsouzené je vydán v souladu se zákonem o výkonu trestu odnětí svobody a je aprobován Generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky. V úvodu zahájení pracovního dne vychovatel provádí fyzickou kontrolu osobní a úřední korespondence, kterou odsouzený hodlá odeslat z prostředí věznice. U osobní korespondence se pozornost zaměřuje na nepovolené předměty v zásilce a možný závadový obsah psaného textu. U úřední korespondence vychovatel provede její zaevidování ve vězeňském informačním systému. Následně po té, v souladu s časovým rozvrhem dne, vychovatel v součinnosti s dozorcem provádí kontrolu výdeje stravy se zaměřením na oprávněnost převzetí daného druhu pokrmu. Tato činnost se opakuje při každém výdeji stravy. V průběhu dne, nejméně v jednom případě, provádí kontrolu pořádku a upravenosti ubytovacích prostor a motivuje odsouzené k estetické úpravě. Zpracovává příchozí osobní, úřední a balíkovou korespondenci. V závislosti na vnitřním řádu pro odsouzené, vychovatel doprovází odsouzeného do skladových prostor (výdej a uložení osobních věcí odsouzeného, výměna osobního prádla a lůžkovin), doprovází odsouzené k provedení osobní hygieny v centrální koupelně, provedení nákupu v ústavní prodejně, převzetí balíkové zásilky k tomu upraveném prostoru, aktivit v rámci programu zacházení, řízených sportovních aktivit, činností pro zajištění chodu věznice, atd. O všech těchto aktivitách provádí zápis v příslušné dokumentaci, jako například v osobní kartě odsouzeného a v informačním systému.

V rozsahu své pravomoci realizuje kázeňské řízení, kde formou pohovoru, odměn a kázeňských trestů, motivuje a usměrňuje odsouzeného při jeho výkonu trestu. V návaznosti na sociální situaci odsouzeného, zpracovává návrhy na přerušení výkonu trestu, vyjadřuje se k povolování volného pohybu mimo věznici, dočasnému opuštění věznice, účasti odsouzených na akcích mimo věznici, návštěv bez zrakové a sluchové

kontroly, přeřazování odsouzených do jiného typu věznice nebo jejich přemístění, a výběru odsouzených k zařazení do práce.

Vychovatel spolu s dalšími odbornými zaměstnanci také musí mít přehled o odsouzených, kteří se potýkají s aktuálními psychickými problémy, jsou možnými objekty násilí, nebo možní pachatelé násilného jednání, mají předpoklady k sebepoškození, útěkům, páchání možného násilného jednání, popřípadě odmítají stravu.

Při plnění svých úkolů spolupracuje s příslušníky vykonávajícími dozorčí službu a těmi, kteří předvádějí odsouzené. Všeobecně se tedy podílí na zajištění organizačního chodu oddílu, potažmo celé věznice.¹⁵

---

¹⁵ Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 5/2016, o zaměstnancích a příslušnících Vězeňské služby České republiky zabezpečujících výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence.

5 MOŽNOSTI PRÁCE S ODSOUZENÝMI

5.1 Působení na odsouzené

Základním posláním odborných zaměstnanců je zajištění optimálního režimu výkonu trestu odnětí svobody v souladu s požadavky Evropských vězeňských pravidel. Základním požadavkem je zachování důstojnosti člověka a jeho zdraví. Odborní zaměstnanci se snaží minimalizovat negativní důsledky uvěznění tím, že sledují průběhu prizonizace. Odsouzeným lze nabídnout přiměřené kulturní aktivity, pracovní aktivity a vybrané vzdělávací aktivity. Tyto aktivity jsou stanoveny v legislativních normách o zacházení s odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody. Odsouzeným je také nabídnuto uspokojování duchovních potřeb formou výběru literatury z vězeňské knihovny, aktivit v rámci duchovní služby, popřípadě rozhovoru s psychologem. Účastí v těchto programech se odborní zaměstnanci snaží u odsouzených vytvořit pracovní návyky, respekt k společenským a zákonným normám, vytvořit smysl pro uznání hodnoty práce, smysluplně strávit čas ve výkonu trestu, popřípadě se uvolnit po psychické stránce. Hlavním cílem těchto aktivit je zvýšit pravděpodobnost vedení řádného a plnohodnotného života po návratu do občanské společnosti.

5.2 Programy zacházení

Projekt programu zacházení s odsouzenými je zaměřen na působení vychovatelů, pedagogů volného času, speciálních pedagogů, sociálních pracovníků, psychologů, ale i dozorců, na odsouzené tak, aby změnili dosavadní přístup k životu. Resocializační proces odsouzených probíhá ve věznici v rámci stanovených programů zacházení. Obsahem programu zacházení je vzdělávací, pracovní, terapeutický, zájmový a extramurální program. Nadstavbové části mají motivační smysl a tak rozšiřují duševní život a informovanost odsouzených. Je třeba také brát zřetel na motivovanost odsouzených a vyvolat u nich nespokojenost s dosavadním kriminálním životem. Je důležitá také vlastní aktivita odsouzených. Programy zacházení se uskutečňují dle časového rozvrhu aktivit v průběhu celého týdne, včetně sobot a nedělí. Časový rozvrh zpracovává speciální pedagog daného oddílu. Tyto programy mohou být minimálního, standardního a výstupního zacházení. Tyto programy vycházejí z individuálních potřeb

a zájmů jednotlivých odsouzených a dále na základě doporučení odborných zaměstnanců. Jsou realizovány vychovateli, kteří je i v pravidelných intervalech vyhodnocují. Zároveň speciálnímu pedagogovi podávají návrh na jejich aktualizaci.¹⁶

5.3 Pracovní aktivity

Mezi pracovní aktivity, které jsou nedílnou součástí programu zacházení, se řadí zaměstnávání, práce a činnosti potřebné k zajištění každodenního provozního chodu věznice a pracovní terapie, která je zajišťována odbornými zaměstnanci vězeňské služby. Práce má z výchovného hlediska významnou úlohu v ovlivňování vzorců chování a dosažení požadovaných změn v osobnosti odsouzených jedinců. Pracovní aktivity mají z etopedického hlediska pro odsouzené důležitý význam. Odsouzený může získat pracovní zkušenosti, které může po ukončení trestu uplatnit v běžném životě. Tato skutečnost může mít vliv na případnou recidivu odsouzeného. Odsouzený se dále učí pravidelnosti na pravidelný výkon řádné práce. Pracovní činnost také přispívá ke snížení intenzity reakce na uvěznění a ke zmírnění negativního vlivu věznění. Práce je taktéž prevencí proti nudě a vzniku negativních mimořádných událostí. Finanční ohodnocení zase zlepší finanční stav odsouzeného a umožní úhradu závazku odsouzeného.

Každá věznice vytváří pracovní podmínky pro zaměstnávání odsouzených. Na zajištění provozu věznice se podílejí i odsouzení. Jedná se o takzvanou vnitřní režii. Tímto způsobem věznice obsazuje pracovní pozice jako např.: uklízeč, kuchař, holič, knihovník, skladník. V rámci údržby zaměstnává truhláře, instalatéra, malíře, zámečníka anebo zedníka. V některých věznicích se také mohou nacházet státní a soukromé subjekty poskytující zaměstnání pro odsouzené. Může se například jednat o odborné a pomocné práce ve strojírenství, dřevovýrobě, potravinářství či třídění poštovních zásilek.

5.4 Vzdělávání odsouzených

Vzdělávání vězňených osob má v penitenciární péči zásadní roli. Získaným vzděláním se zvýší pravděpodobnost resocializace odsouzeného do společnosti,lepší

---

¹⁶ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton, 2008. ISBN: 978-80-7387-014-0.

se úroveň jeho morálních vlastností do sociálně přijatelných forem. Vězeňská služba poskytuje vybraným odsouzeným prostřednictvím školských vzdělávacích středisek zřízených v některých věznicích odborné a všeobecné vzdělávání. Školské vzdělávací středisko může nabízet různé odborné učební obory a kurzy. Může to být například výuka základů právního minima, společenského chování, všeobecných znalostí, ale i výuka cizích jazyků, popřípadě výuka českého jazyka pro cizince. Absolventi učebních oborů na závěr studia získávají výuční listy. Pro mladistvé odsouzené se pořádají kurzy povinné školní docházky, kde mladiství mohou ukončit základní vzdělání. Tyto kurzy jsou pořádány ve spolupráci s kmenovou základní školou. Absolventi kurzu na závěr získávají vysvědčení. Veškeré tyto vzdělávací aktivity zajišťují erudovaní odborní zaměstnanci.

5.5 Speciálně výchovné aktivity

Speciálně výchovné aktivity obsahují tréninkové a terapeutické aktivity organizované a prováděné proškolenými zaměstnanci oddělení výkonu trestu. Probíhají individuální nebo skupinovou formou. Jedná se zejména o arteterapii, muzikoterapii, sociální výcvik, individuální poradenství, intervenci v krizových situacích, tréninku zvládnutí vlastní agresivity, všeobecně o práci v psychoterapeutických skupinách. Při řešení stresových situací odsouzení také mohou využívat poradenství s psychologem, speciálním pedagogem nebo sociálním pracovníkem. Cílem je změna nežádoucího patologického chování a jednání. Výchovné aktivity jsou cíleny na rozvoj pozitivních mravních a morálních vlastností, který odsouzený potřebuje k nepatologickému životnímu stylu.

5.6 Zájmové a volnočasové aktivity

Nevhodně trávený volný čas odsouzených souvisí s prostředím, ve kterém se nacházejí. Přispívá k tomu i působení ostatních osob ve výkonu trestu. Již v době umístění odsouzených na nástupním oddělení, nabízí speciální pedagog v rámci vstupního pohovoru odsouzeným nabídku sportovních, vzdělávacích, psychosociálních a zájmových aktivit. Šetření provádí i vychovatelé daných oddílů, kteří zjišťují předmět zájmu odsouzených. Některé aktivity si v rámci neřízených aktivit odsouzení organizují i sami. Může se jednat o stolní tenis, elektronické šipky, společenské hry a podobně. Odsouzeným je k dispozici vězeňská knihovna, mohou poslouchat hudbu ze svých

přijímačů, sledovat televizní pořady na kulturních místnostech, či jsou jim nabízeny aktivity v rámci duchovní péče. Smyslem je předcházet různému asociálnímu a antisociálnímu chování, které zvyšují pravděpodobnost vzniku mimořádné události. Cílem je také působit na odsouzené a dosáhnout u nich změn v motivaci spolu se získáváním potřebných dovedností a znalostí, které odsouzeným jedincům chybí. Účastí v jednotlivé soutěži v rámci sportovních aktivity se mohou formulovat složky osobnosti, dojít k odstranění vnitřního napětí, či snížení agresivního chování jednotlivého odsouzeného.¹⁷

---

¹⁷ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton, 2008. ISBN: 978-80-7387-014-0.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 PRŮZKUMNÉ ŠETŘENÍ

6.1 Vymezení cíle

Praktická část této závěrečné bakalářské práce je provedena formou kvantitativního výzkumu, který proběhl ve Věznici Plzeň, na oddělení určeného pro výkon trestu odnětí svobody odsouzených zařazených dle vnitřní diferenciaci do středního stupně zabezpečení. Jako zaměstnanec této věznice jsem využil možnosti přímého kontaktu s odsouzenými. Autentické informace byly získány od odsouzených, kteří jsou v mé přímé penitenciární péči.

Cílem průzkumného šetření je zjistit, zdali předpokladem pro páchaní trestné činnosti je nevhodné sociální prostředí, z něhož odsouzený vzešel a samotný vliv vykonaného trestu odnětí svobody na další možnou páchanou trestní činnost možného odsouzeného. Z důvodu ochrany osobních dat, jsem zvolil metodu šetření pomocí anonymního dotazníku, ve kterém použiji uzavřených otázek, ale u některých dotazů, ve kterých lze předpokládat širší okruh odpovědí, dávám respondentovy prostor, se volněji rozepsat. Dotazované osoby, než přistoupili k samotnému vyplnění dotazníku, byli opakovaně vyrozuměni o zachování anonymity.

6.2 Hypotézy

Pro potřeby průzkumného šetření mezi vězněnými osobami byly stanoveny tyto hypotézy:

Hypotéza č. 1: Trestnou činnost páchají především osoby s narušenou sociální adaptací a sociálním znevýhodněním.

Hypotéza č. 2: Osoby s poruchou chování mají předpoklad k páchaní trestné činnosti.

Hypotéza č. 3: U odsouzených s vyšším počtem absolvovaných trestů odnětí svobody se předpokládá velká pravděpodobnost recidivy.

6.3 Výzkumný vzorek

Pro potřeby průzkumu bylo osloveno 70 odsouzených osob, kteří v době konání výzkumného šetření byli v rámci výkonu trestu odnětí svobody ubytováni na oddíle 1/3-2 Věznice Plzeň a byli ochotni se výzkumného šetření dobrovolně zúčastnit. Jednalo se o odsouzené, kteří byli soudem zařazeni do typu věznice s ostrahou, dle vnitřní diference, do středního stupně zabezpečení. Část odsouzených jsou zaměstnání na vnitřních a venkovních pracovištích Věznice Plzeň. Výzkumného šetření se zúčastnili nejen občané České republiky, ale i občané Ukrajiny, Moldávie a Albánie.

6.4 Výzkumná metodika

Při výběru výzkumné metody jsem si stanovil anonymní dotazníkové šetření. Vzhledem k prostředí, ve kterém se šetření provádělo, byl dbán zvýšený zřetel na zamezení možného úniku dat. Metoda anonymního šetření je s ohledem na téma výzkumu z pohledu získání co nejpřesnějších údajů nejlépe schopná obsáhnout danou tematiku. Dalším důvodem pro zvolení výše uvedené výzkumné metody byla citlivost některých otázek. Některé otázky byly osobního rázu, kdy v případě kladení otázky v přímém kontaktu, by na ně nemuselo být odpovídáno zcela pravdivě a zkreslilo by to vyhodnocené údaje. Z vlastní praxe vychovatele vím, jak problematické je od osob ve výkonu trestu odnětí svobody získat informace o jejich osobním životě. K jejich sdělování nejsou příliš sdílní a vychovateli trvá, než s nimi naváže bližší vztah.

6.5 Časová organizace výzkumu

Sběr dat byl prováděn ve Věznici Plzeň na oddíle 1/3-2, které je určeno pro odsouzené zařazené dle vnitřní diference do středního stupně zabezpečení. Samotnému uskutečnění dotazníkového šetření předcházela žádost o povolení k uskutečnění dotazníkového šetření adresována řediteli Věznice Plzeň. K žádosti se taktéž vyjádřil speciální pedagog uvedeného oddělení a vedoucí oddělení výkonu vazby a trestu. Samotný výzkum započal dne 20. 1. 2020, kdy jsem s pomocí oddílové služby z řad odsouzených, distribuoval připravené dotazníky mezi odsouzené, s pokyny k jejich vyplnění. Zejména bylo zdůrazněno zachování anonymity respondenta a pokyny ke sběru dotazníků. V ojedinělých případech došlo ze strany respondenta k vyplnění

dotazníku v kanceláři vychovatele, a to v případě, kdy jsem usoudil, že vzhledem k mentální úrovni respondenta, respondent potřebuje k vyplnění nápomoc. Ve třech případech, z důvodu jazykové bariéry odsouzených, jsem otázky přeložené do anglického jazyka, respondentu přetlumočil. Časová náročnost vyplnění dotazníku byla odhadem 10 min. Počet distribuovaných dotazníků bylo 67, což odpovídalo početnímu stavu odsouzených na oddíle 1/3-2 v době konání dotazníkového šetření. Předpokládal jsem, že se některé s rozdaných dotazníků nevrátí zpět. Toto se však nestalo. Návratnost dotazníků byla 100%. Získané údaje byly pro přehled zaznamenány do patřičných tabulek.

7 INTERPRETACE A DISKUSE VÝSLEDKŮ

7.1 Interpretace výzkumu

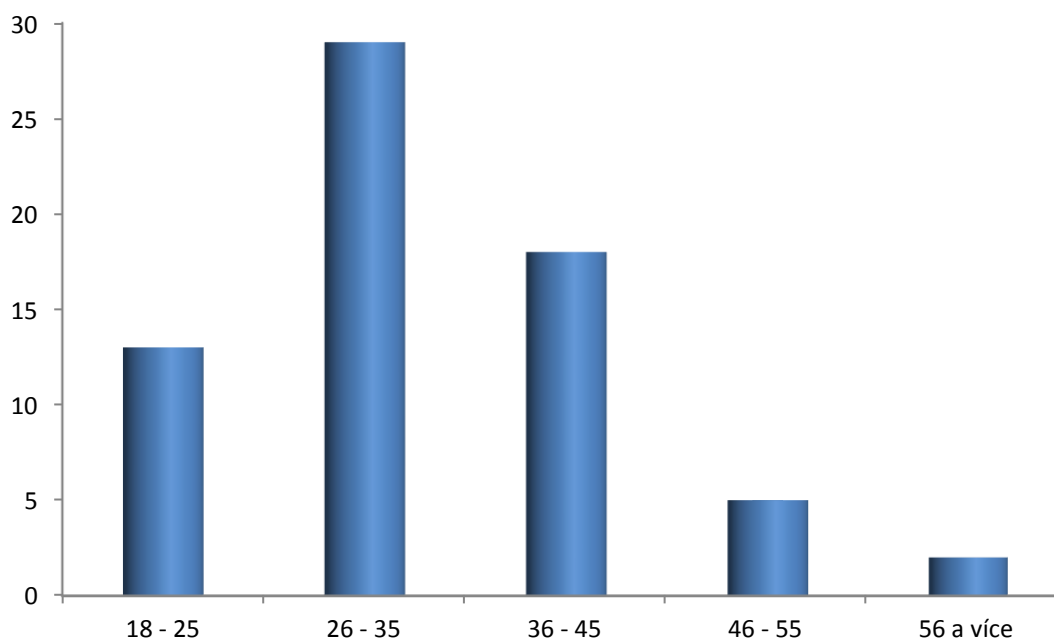
Otázka č. 1: Kolik je Vám let?

Tabulka 1: Věk

Věk	Počet respondentů
18 - 25	13
26 - 35	29
36 - 45	18
46 - 55	5
56 a více	2

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 1: Věk

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

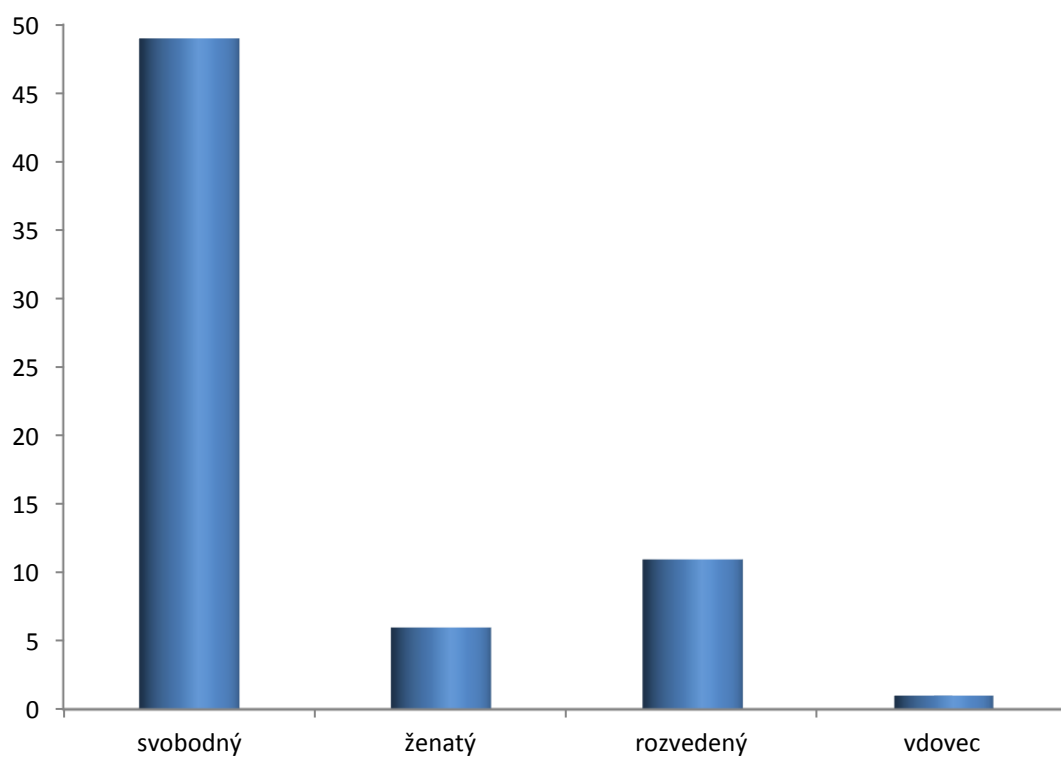
Otázka č. 2: Jaký je Váš stav?

Tabulka 2: Rodinný stav

Rodinný stav	Počet respondentů
svobodný	49
ženatý	6
rozvedený	11
vdovec	1

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 2: Rodinný stav

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

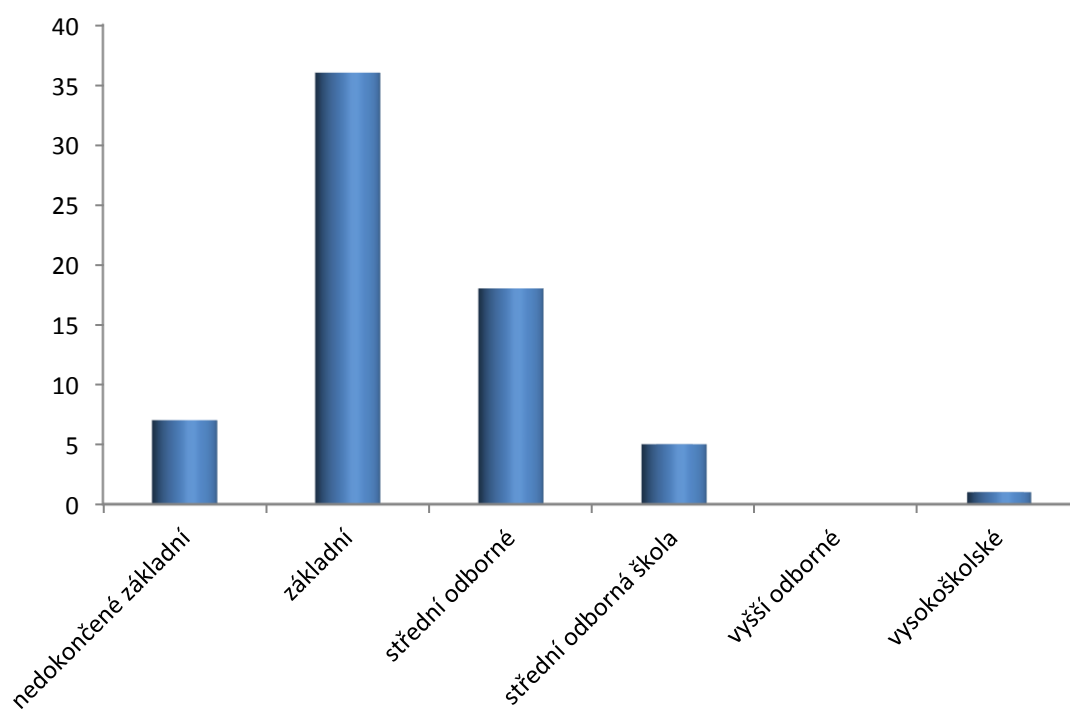
Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Tabulka 3: Dosažené vzdělání

Dosažené vzdělání	Počet respondentů
nedokončené základní vzdělání	7
základní vzdělání	36
střední odborné učiliště	18
střední odborná škola, gymnázium, konzervatoř	5
vyšší odborné vzdělání	0
vysokoškolské vzdělání	1

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 3: Dosažené vzdělání

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

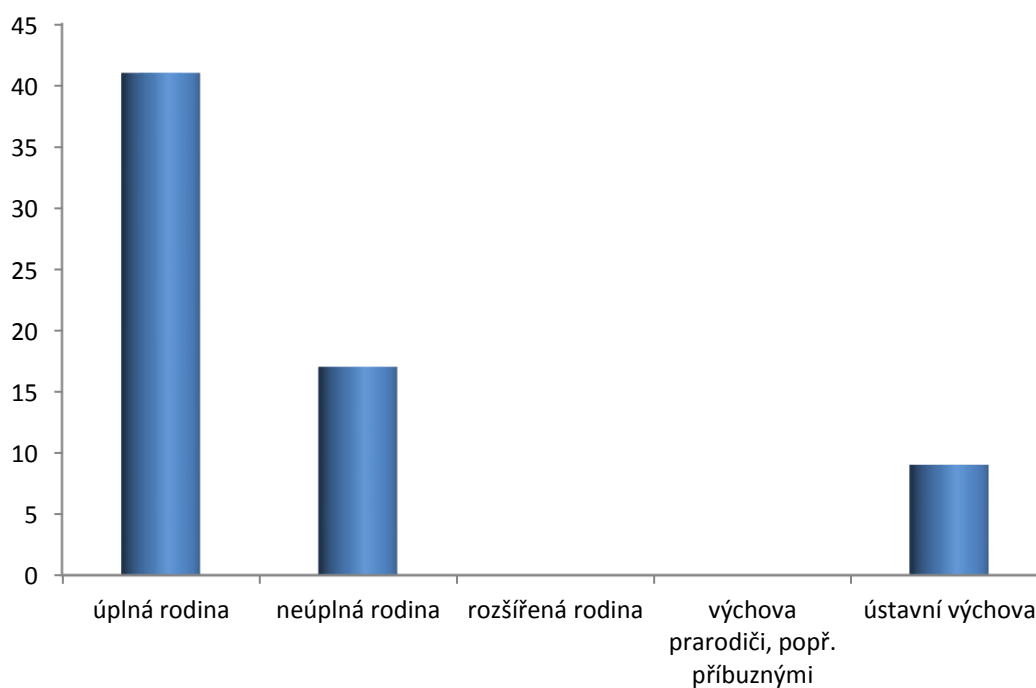
Otázka č. 4: V jaké rodině jste vyrůstal?

Tabulka 4: Rodinný původ

Rodinný původ	Počet respondentů
úplná rodina	41
neúplná rodina	17
rozšířená rodina	0
vychovávali mne prarodiče, popř. příbuzní	0
vyrůstal jsem v ústavní výchově	9

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 4: Rodinný původ

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

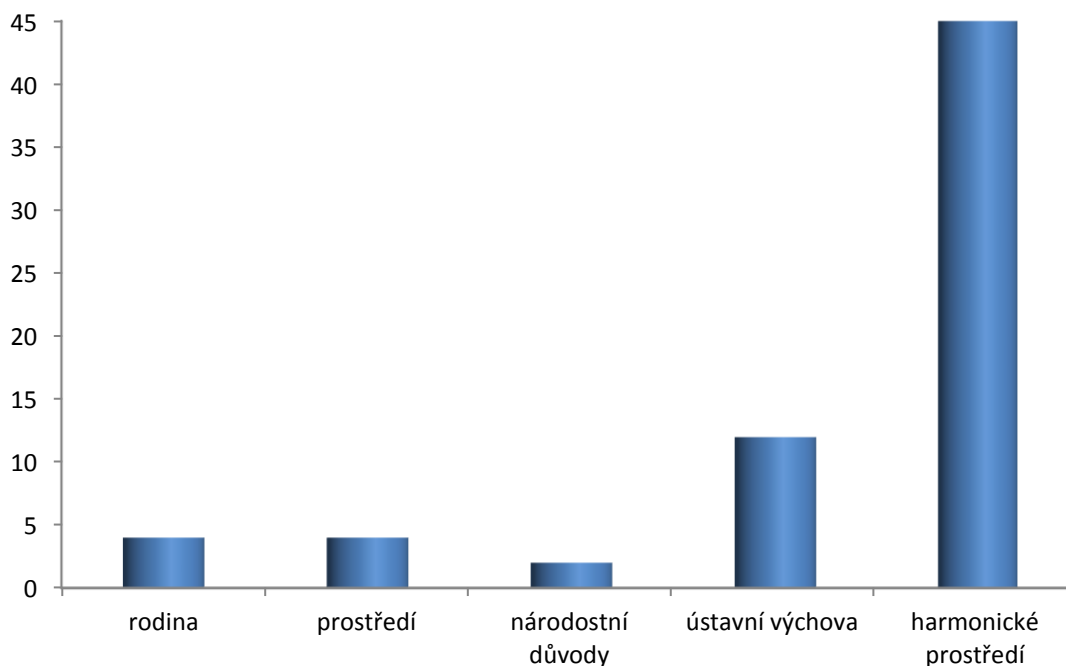
Otázka č. 5: Vyrůstal jste v sociálně znevýhodněném prostředí? A pokud ano, v jakém?

Tabulka 5: Ranné sociální prostředí

Ranné sociální prostředí	Počet respondentů
rodina - nedostatečné materiální zázemí, nevyhovující bytové podmínky, časová náročnost dopravy do školy, nezáměr ze strany rodičů či zákonných zástupců, konflikty v rodině	4
prostředí - sociálně vyloučená oblast nebo oblast sociálním vyloučením ohrožena	4
národnostní důvody - příslušnost k etnické nebo národnostní skupině či specifickému sociálnímu prostředí	2
ústavní výchova – dětský domov, dětský domov se školou, výchovný ústav	12
vyrůstal jsem v harmonickém prostředí	45

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 5: Ranné sociální prostředí

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

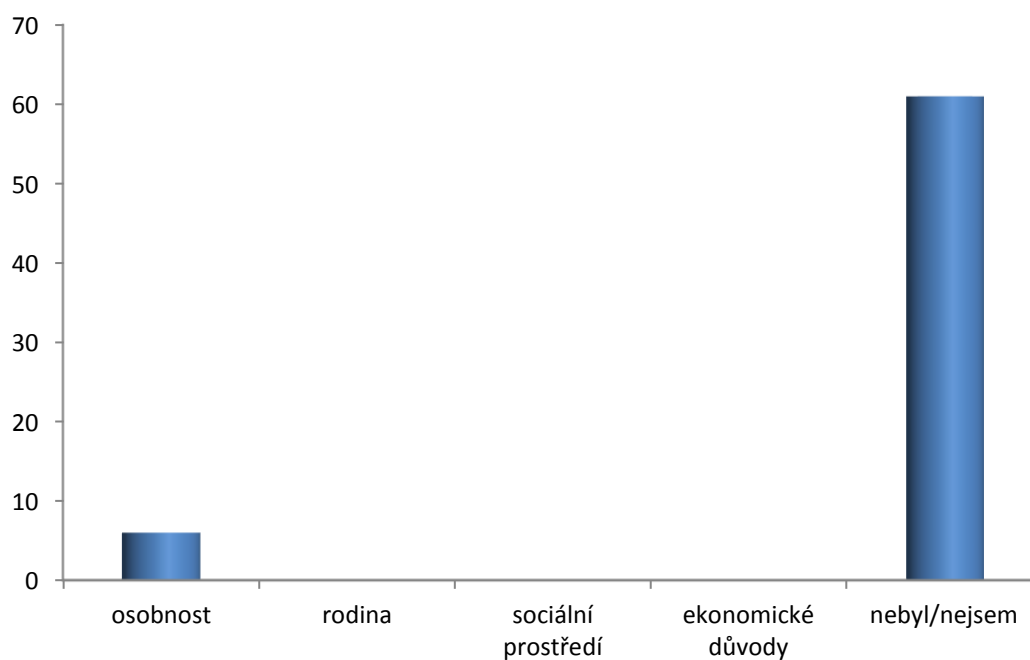
Otázka č. 6: Byl jste, nebo jste sociálně znevýhodněn? A pokud ano, jak?

Tabulka 6: Sociální znevýhodnění

Sociální znevýhodnění	Počet respondentů
osobnost – jazyková odlišnost, odlišná sexuální orientace, zanedbaný zevnějšek	6
rodina – týrání, zneužívání a zanedbávání	0
sociální prostředí – odlišný životní styl, sociálně vyloučená oblast, ohrožení sociálně patologickými jevy, kulturní a náboženská odlišnost	0
ekonomické důvody – ztráta majetku, chudoba, nevyhovující bytové podmínky, nezaměstnanost	0
nebyl/nejsem sociálně znevýhodněn	61

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 6: Sociální znevýhodnění

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

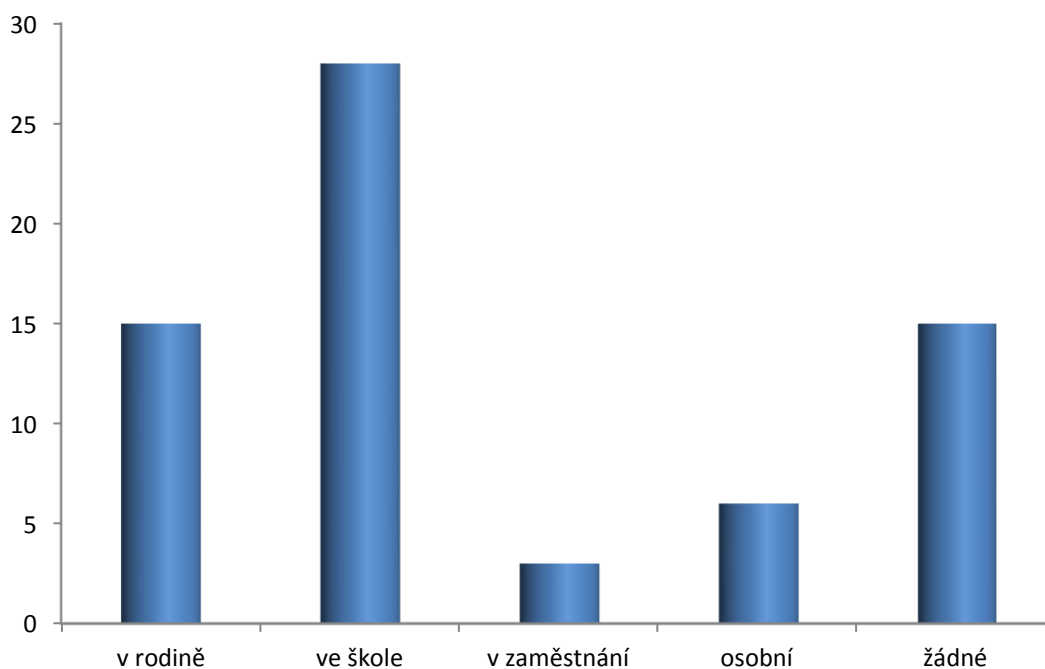
Otázka č. 7: Měl jste v průběhu dospívání nějaké problémy?

Tabulka 7: Problémy v dospívání

Problémy v dospívání	Počet respondentů
v rodině – s rodiči – sourozenci – blízkými - kamarády	15
ve škole - problémy se školní docházkou – školním prospěchem – učiteli – spolužáky	28
v zaměstnání – vedoucím – spolupracovníky	3
osobní – odlišná sexualita – barva pleti – vzdělání – nezaměstnanost - vyloučené	6
neměl jsem žádné problémy	15

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 7: Problémy v dospívání

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

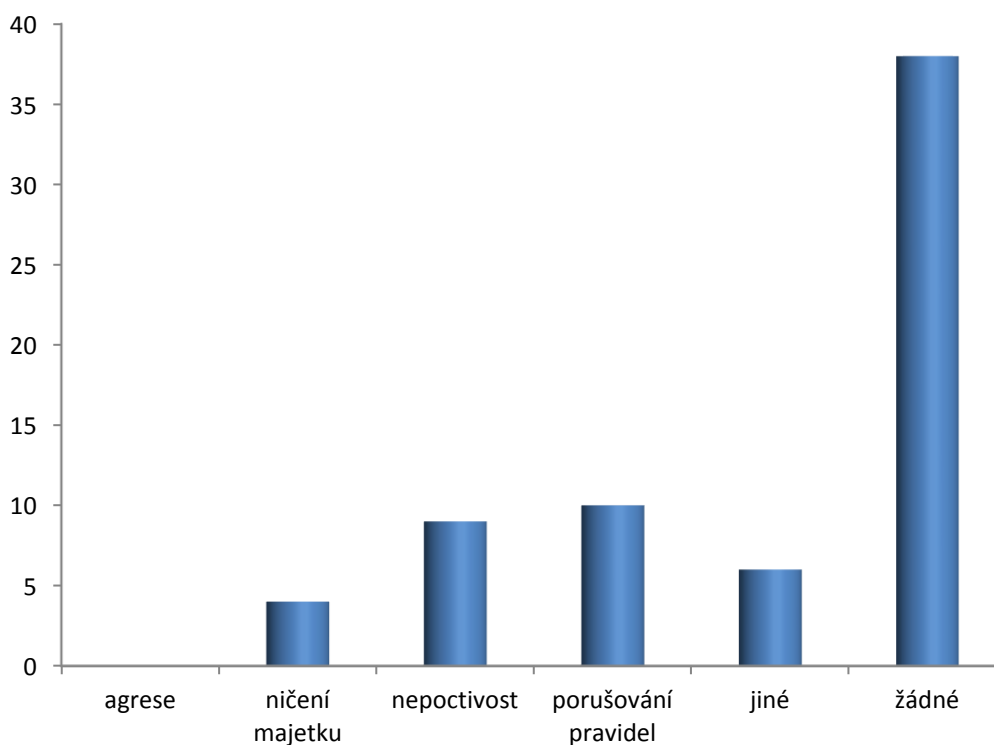
Otázka č. 8: Projevují se u Vás tyto příznaky? A pokud ano, jaké?

Tabulka 8: Projevy poruchy chování

Projevy poruchy chování	Počet respondentů
agrese k lidem a zvířatům (šikana, vyhrožování, fyzická agrese a hrubost, loupežná přepadení, vynucování sexuální aktivity)	0
ničení majetku a vlastnictví (zakládání ohňů, ničení cizího majetku)	4
nepoctivost nebo krádeže (vloupání, lhaní, krádeže)	9
porušování pravidel (útěky z domova, časté záškoláctví, absence v zaměstnání, porušování zákonů)	10
jiné	6
uvedené a jiné příznaky se u mne neprojevují	38

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 8: Projevy poruchy chování

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

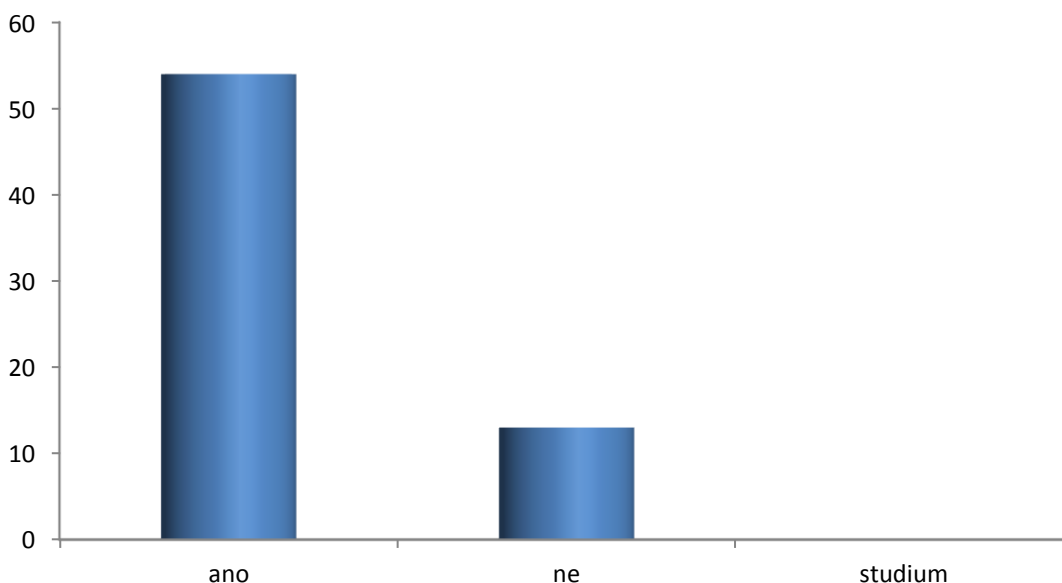
Otázka č. 9: Pracoval jste před nástupem výkonu trestu odnětí svobody?

Tabulka 9: Výkon zaměstnání či studia

Výkon zaměstnání či studia	Počet respondentů
ano	54
ne	13
studoval jsem	0

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 9: Výkon zaměstnání či studia

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

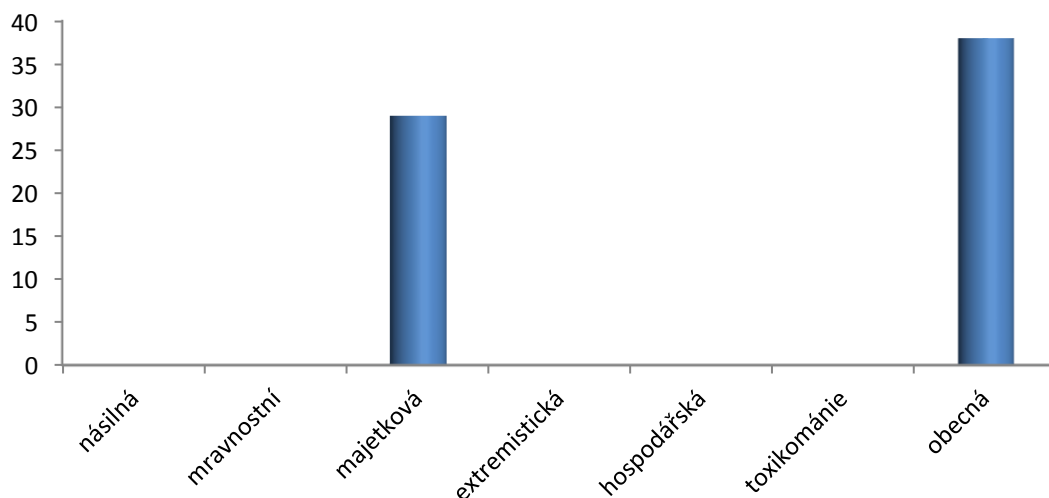
Otázka č. 10: Za jaký trestný čin jste se ocitl ve výkonu trestu odnětí svobody?

Tabulka 10: Druh trestné činnosti

Druh trestné činnosti	Počet respondentů
násilná trestná činnost (vraždy, loupeže,	0
mravnostní trestná činnost (kuplířství)	0
majetková trestná činnost (vloupání, krádeže)	29
extremistická trestná činnost	0
hospodářská trestná činnost	0
toxikománie (nedovolená výroba a jiné	0
obecná kriminalita	38

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 10: Druh trestné činnosti

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

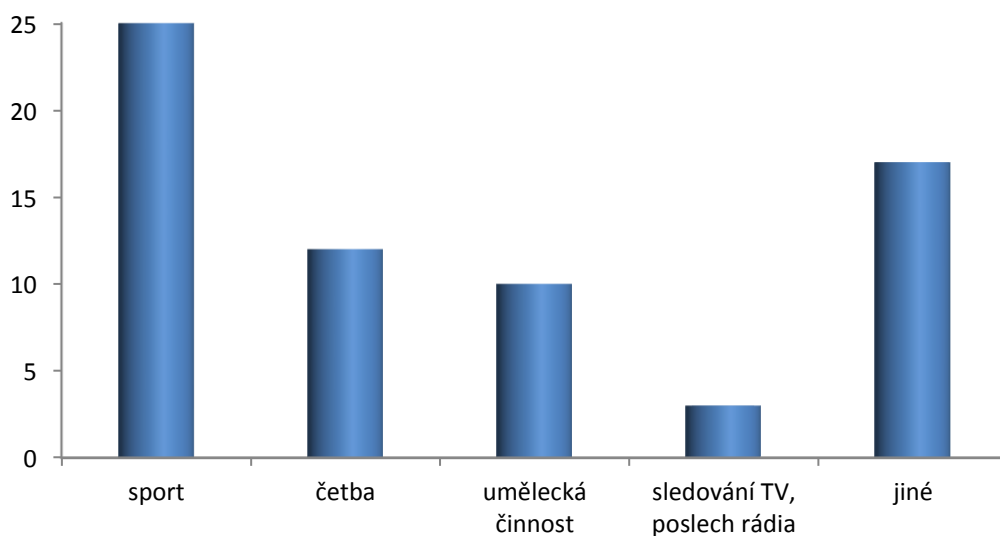
Otázka č. 11: Jak trávíte svůj volný čas ve výkonu trestu?

Tabulka 11: Způsob trávení volného času

Způsob trávení volného času	Počet respondentů
sport	25
četba	12
umělecká činnost – kresba, modelářství atd.	10
sledování TV, poslech rádia	3
jiné	17

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 11: Způsob trávení volného času

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

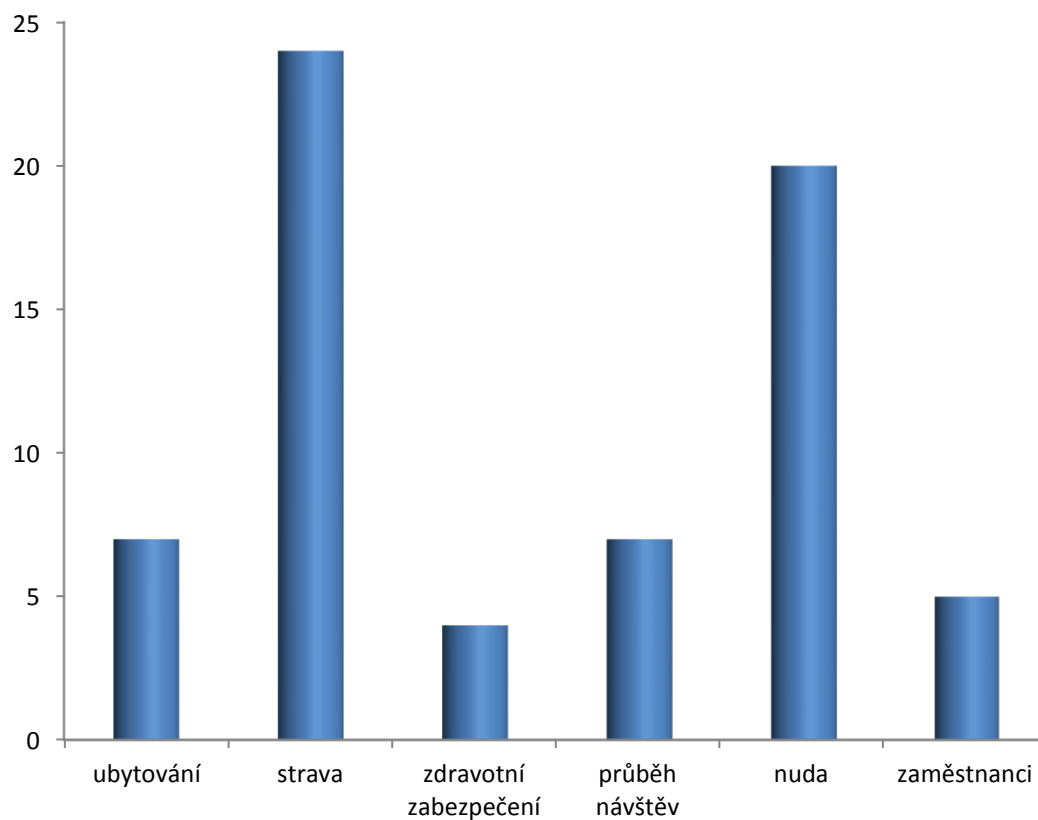
Otázka č. 12: Na výkonu trestu ve zdejší věznici je nejhorší:

Tabulka 12: Hodnocení odsouzeného

Hodnocení odsouzeného	Počet respondentů
ubytování	7
strava	24
zdravotní zabezpečení	4
průběh návštěv	7
nuda	20
zaměstnanci	5

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 12: Hodnocení odsouzeného

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

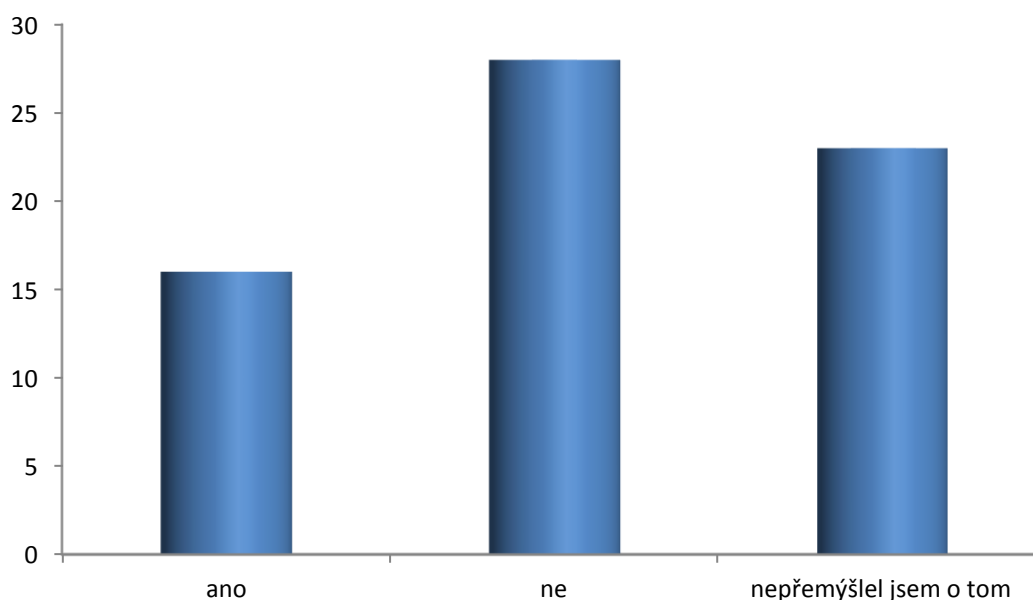
Otázka č. 13: Máte zájem o doplnění svého vzdělání v průběhu výkonu trestu?

Tabulka 13: Zvyšování vzdělání

Zvyšování vzdělání	Počet respondentů
ano	16
ne	28
nepřemýšlel jsem o tom	23

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 13: Zvyšování vzdělání

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Otázka č. 14: Po kolikáté jste ve výkonu trestu?

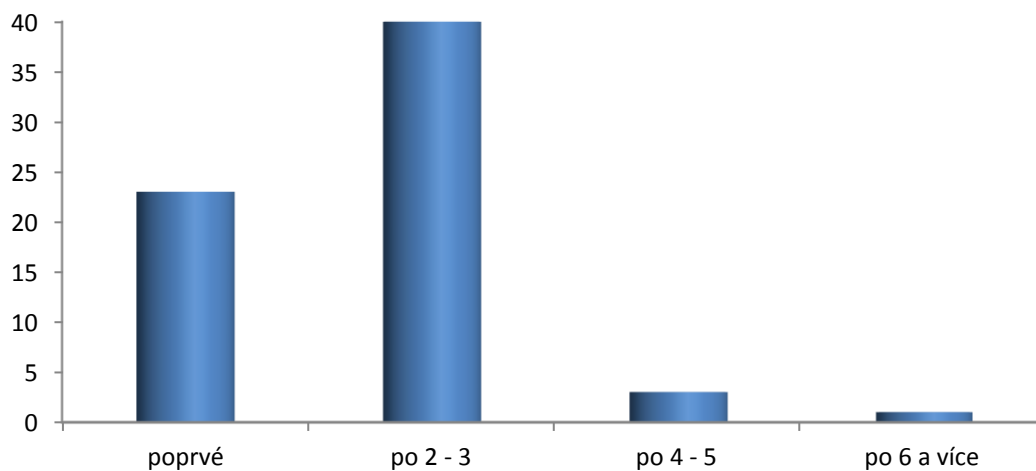
Tabulka 14: Počet výkonů trestu odnětí svobody

Počet výkonů trestu odnětí svobody	Počet respondentů
poprvé	23
2 - 3	40
3 - 4	3
4 a více	1

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 14: Počet výkonů trestu odnětí svobody

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

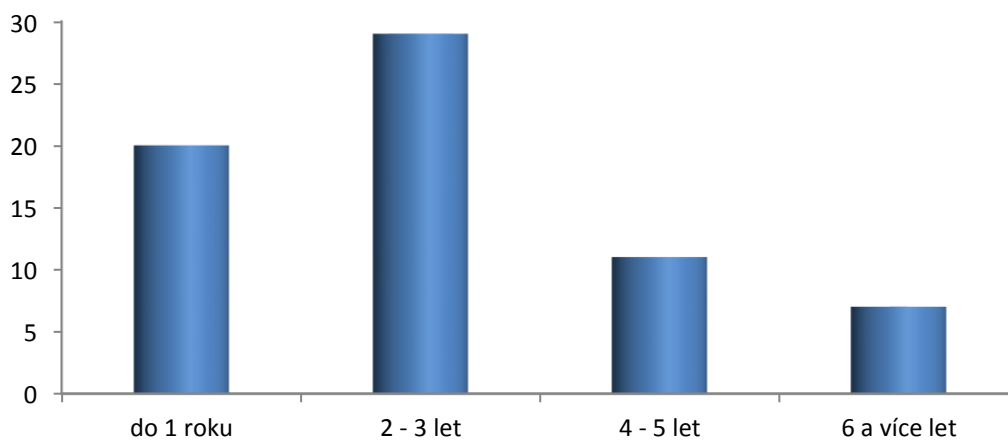
Otázka č. 15: Jaká je výše Vašeho trestu?

Tabulka 15: Výše trestu odsouzeného

Výše trestu odsouzeného	Počet respondentů
do 1 roku	20
2 – 3 let	29
4 – 5 let	11
6 a více	7

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 15: Výše trestu odsouzeného

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

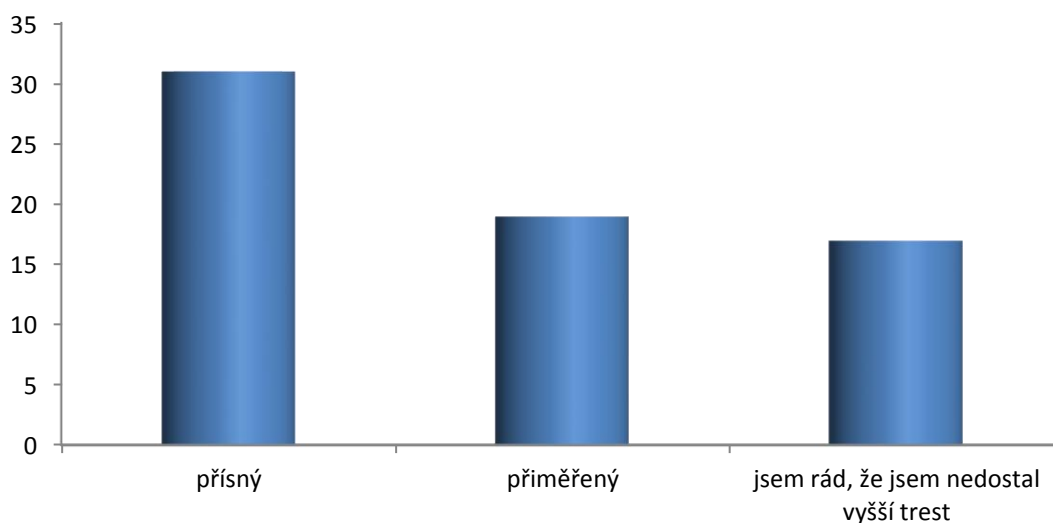
Otázka č. 16: Trest odnětí svobody, který teď odpykávám, je vzhledem k tomu, co jsem spáchal:

Tabulka 16: Hodnocení výše trestu

Hodnocení výše trestu	Počet respondentů
přísný	31
přiměřený	19
jsem rád, že jsem nedostal vyšší trest	17

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 16: Hodnocení výše trestu

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

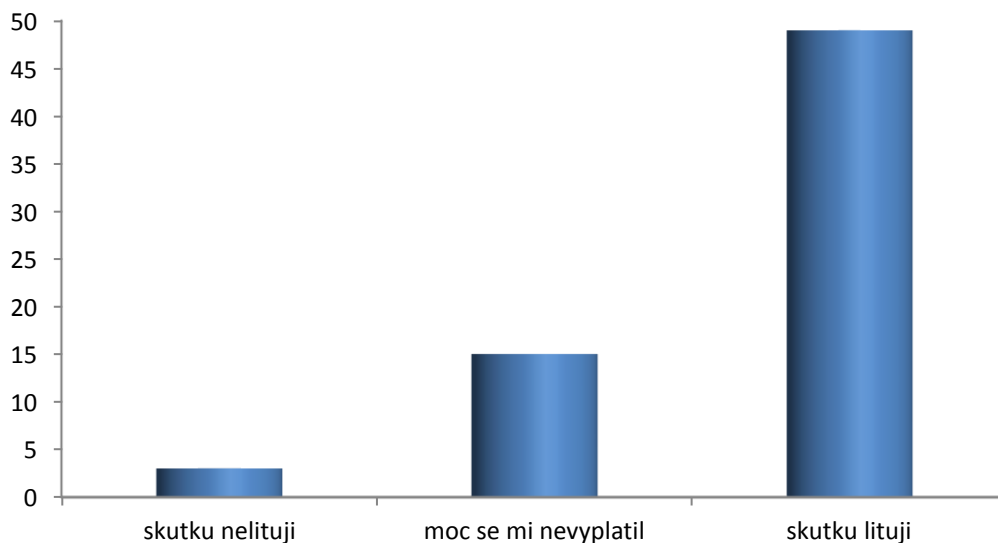
Otázka č. 17: V souvislosti s trestným činem, za který jsem teď ve vězení, mohu říct:

Tabulka 17: Hodnocení spáchaného činu

Hodnocení spáchaného činu	Počet respondentů
svého skutku nelituji, vyplatilo se mi to, udělal bych to zas	3
moc se mi to nevyplatilo, ztráta je vyšší než zisk	15
vůbec se mi to nevyplatilo	49

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 17: Hodnocení spáchaného činu

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

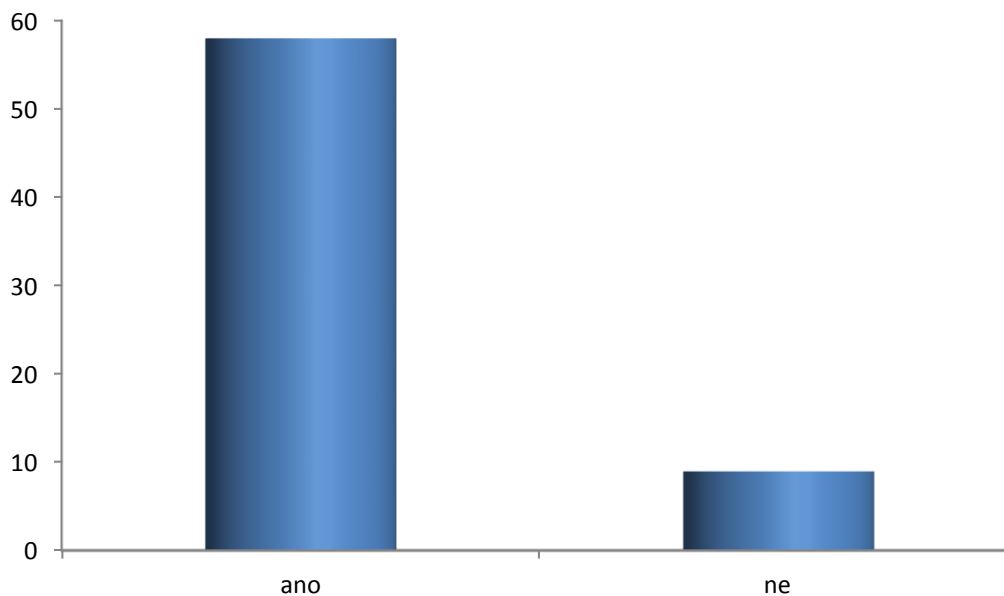
Otázka č. 18: Jste v kontaktu s Vašimi blízkými?

Tabulka 18: Kontakt s blízkými

Kontakt s blízkými	Počet respondentů
ano – návštěvy – telefonování – dopisování - SKYPE	58
ne	9

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 18: Kontakt s blízkými

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

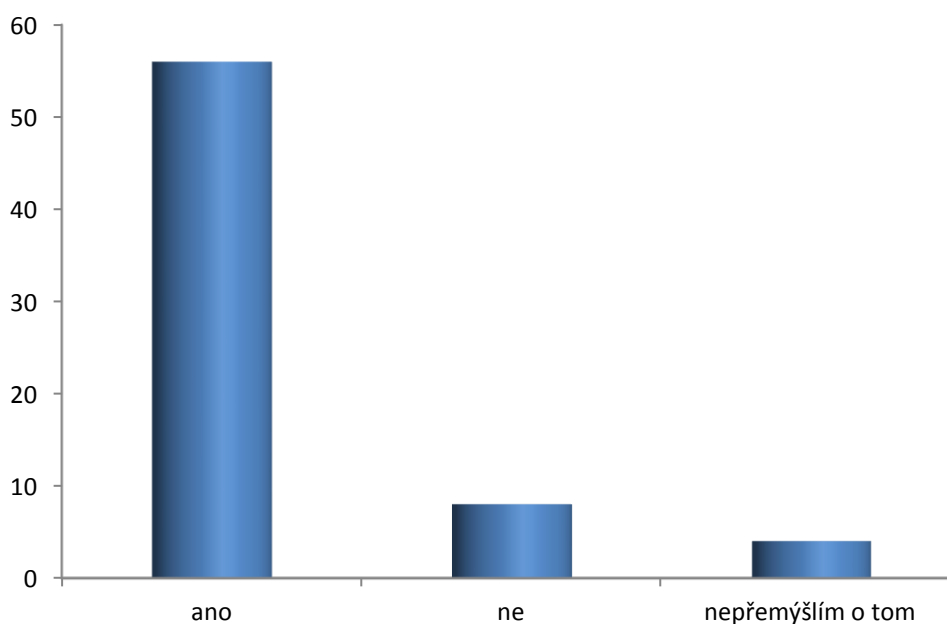
Otázka č. 19: Připravujete se na život po ukončení výkonu trestu a opuštění brány věznice?

Tabulka 19: Příprava na ukončení výkonu trestu

Příprava na ukončení výkonu trestu	Počet respondentů
ano – pracuji ve výkonu trestu - vzdělávám se – hledám zaměstnání – ubytování - jiné	56
ne	8
nepřemýšlím o tom	4

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 19: Příprava na ukončení výkonu trestu

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

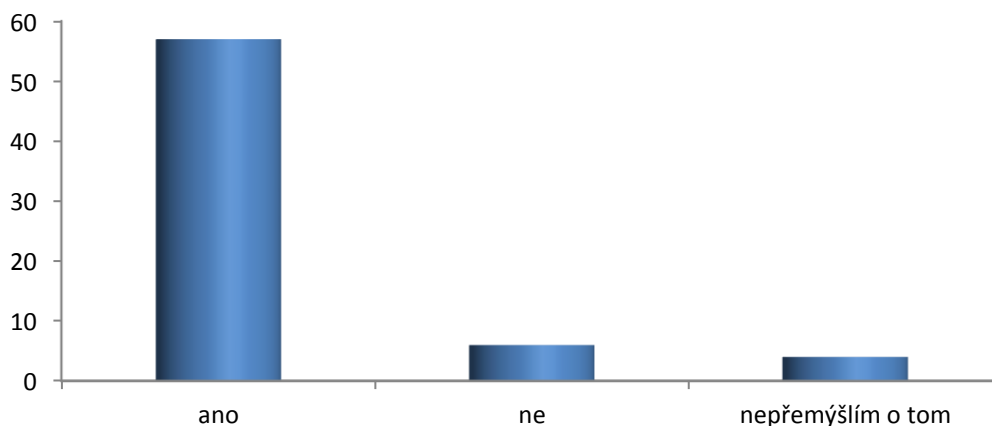
Otázka č. 20: Máte představu o svém budoucím zaměstnání?

Tabulka 20: Představa o budoucím zaměstnání

Představa o budoucím zaměstnání	Počet respondentů
ano	57
ne	6
nepřemýšlím o tom	4

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 20: Představa o budoucím zaměstnání

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

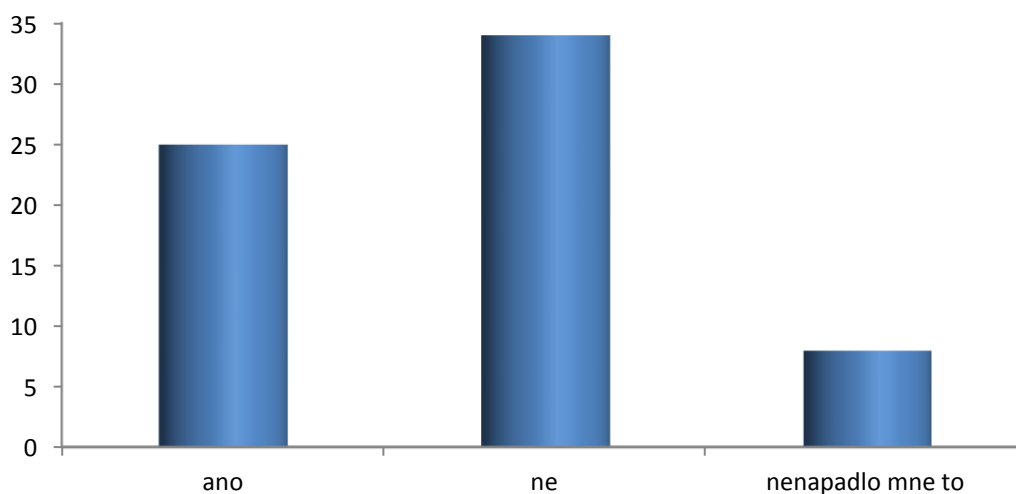
Otázka č. 21: Řešíte ukončení výkonu trestu, opuštění brány věznice a život poté s některým z odborných zaměstnanců?

Tabulka 21: Poradenství s odbornými zaměstnanci

Poradenství s odbornými zaměstnanci	Počet respondentů
ano	25
ne	34
nenapadlo mne to	8

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 21: Poradenství s odbornými zaměstnanci

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

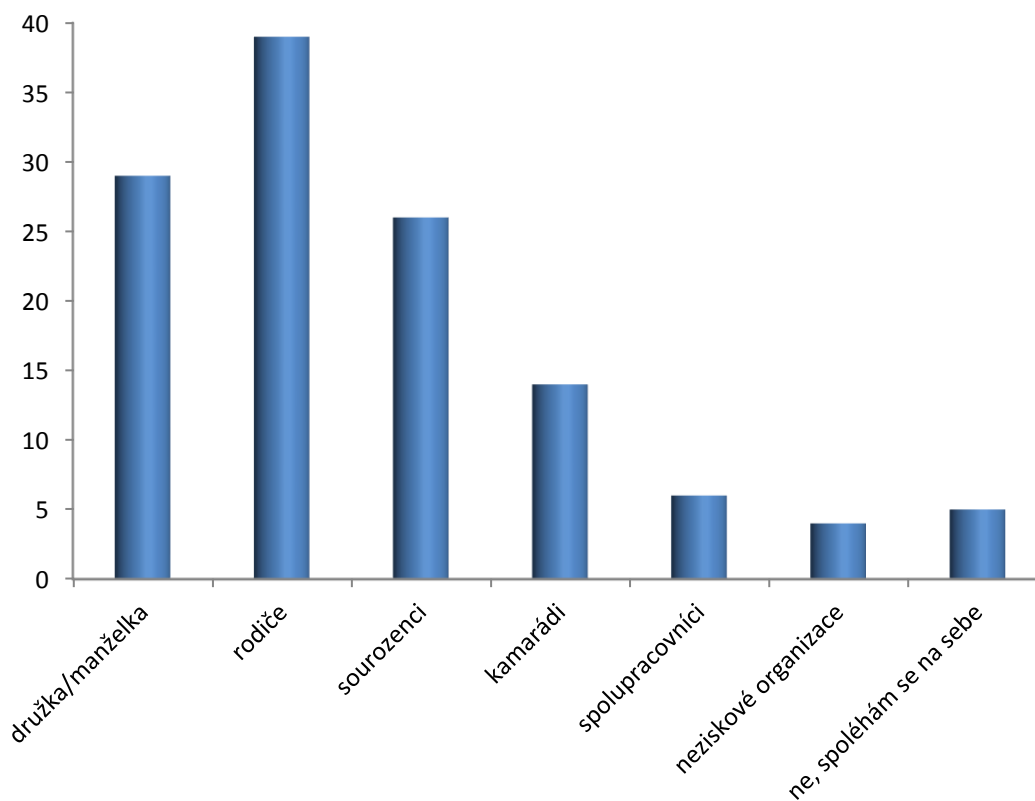
Otázka č. 22: Je někdo, kdo Vám může za branami věznice pomoci? A pokud ano, kdo?

Tabulka 22: Pomoc ze strany blízkých

Pomoc ze strany blízkých	Počet respondentů
družka/manželka	29
rodiče	39
sourozenci	26
kamarádi	14
spolupracovníci	6
neziskové organizace	4
ne, spoléhám se sám na sebe	5

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 22: Pomoc ze strany blízkých

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

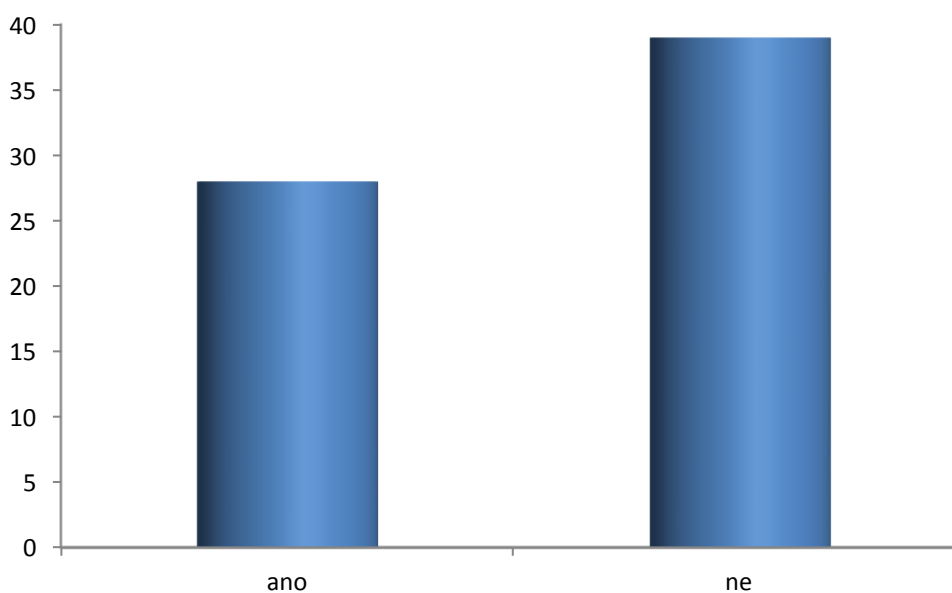
Otázka č. 23: Znáte nějaké programy, které pomáhají propuštěným po opuštění brány věznice?

Tabulka 23: Znalost programů pro propuštěné

Znalost programů pro propuštěné	Počet respondentů
ano	28
ne	39

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 23: Znalost programů pro propuštěné

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

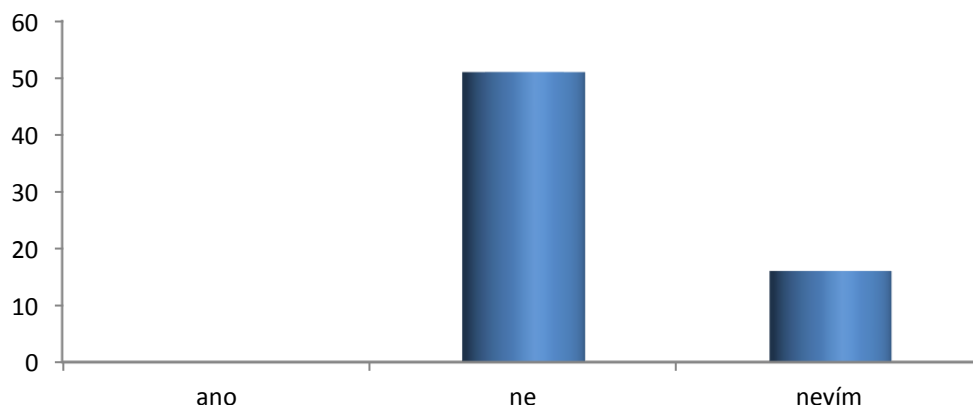
Otázka č. 24: Myslíte si, že se do výkonu trestu jednou znovu vrátíte?

Tabulka 24: Možná recidiva

Možná recidiva	Počet respondentů
už se sem nikdy nevrátím	30
když si vzpomenu na pobyt zde, tak mne to od páčání trestné činnosti odradí	21
nevím, jestli se sem někdy vrátím	16
zřejmě se sem znovu vrátím	0

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 24: Možná recidiva

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

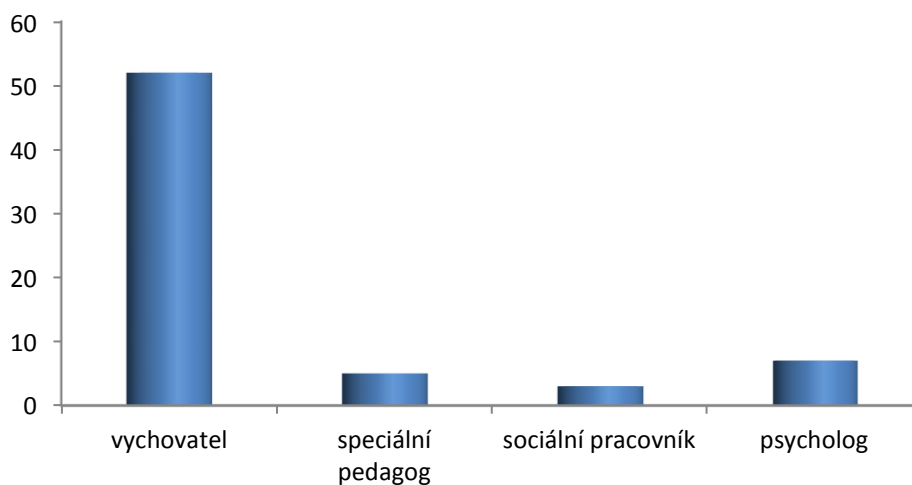
Otázka č. 25: Který z odborných zaměstnanců věznice je Vám nejvíce užitečný?

Tabulka 25: Hodnocení užitečnosti odborných zaměstnanců

Hodnocení užitečnosti odborných zaměstnanců	Počet respondentů
vychovatel	52
speciální pedagog	5
sociální pracovník	3
psycholog	7

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

Graf 25: Hodnocení užitečnosti odborných zaměstnanců

Zdroj: autor práce, 2020 (vlastní šetření)

7.2 Zhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1: Trestnou činností páchají především osoby s narušenou sociální adaptací a sociálním znevýhodněním.

Při vyhodnocení této hypotézy bylo vycházeno z odpovědí na otázky č. 5, 6 a 9. V otázce č. 5: (Vyrůstal jste v sociálně znevýhodněném prostředí?), odpovědělo 45 respondentů, že vyrůstalo v harmonickém prostředí. V otázce č. 6: (Byl jste, nebo jste sociálně znevýhodněn? A pokud ano, jak?), odpovědělo 61 respondentů, že nebyli, popřípadě nejsou sociálně znevýhodněni. V otázce č. 9: (Pracoval jste před nástupem výkonu trestu odnětí svobody?), odpovědělo 54 respondentů, že před nástupem výkonu trestu odnětí svobody pracovali. Z uvedených odpovědí vyplývá, že ani v jednom případě nebyla překročena hranice k potvrzení hypotézy. Hypotéza se nepotvrdila.

Hypotéza č. 2: Osoby s poruchou chování mají předpoklad k páchaní trestné činnosti.

Při vyhodnocování této hypotézy bylo vycházeno z odpovědí na otázky č. 7, 8 a 14. V otázce č. 7: (Měl jste v průběhu dospívání nějaké problémy) odpovědělo 28 respondentů, že se potýkali s problémy při plnění školních povinností, 15 respondentů odpovědělo, že se potýkali s problémy v rodinném prostředí, 6 respondentů odpovědělo, že se potýkali s problémy v osobním životě, a 3 respondenti odpověděli, že se potýkali s problémy v zaměstnání. V otázce č. 8: (Projevují se u Vás tyto příznaky? A pokud ano, jaké), odpovědělo celkově 38 respondentů z 67, že se potýkají s uvedenými příznaky poruchy chování. V otázce č. 14: (Pokolikáté jste ve výkonu trestu odnětí svobody?), odpovědělo 40 respondentů, že jsou ve výkonu trestu odnětí svobody podruhé nebo potřetí. Z uvedených odpovědí vyplývá, že ve všech případech byla překročena hranice k potvrzení hypotézy. Hypotéza se potvrdila.

Hypotéza č. 3: U odsouzených s vyšším počtem absolvovaných trestů odnětí svobody se předpokládá velká pravděpodobnost recidivy.

Při vyhodnocování této hypotézy bylo vycházeno z odpovědí na otázky č. 14, 15, 21 a 23. V otázce č. 14: (Pokolikáté jste ve výkonu trestu odnětí svobody?), odpovědělo 40 respondentů, že jsou ve výkonu trestu odnětí svobody podruhé nebo potřetí, 3 respondenti odpověděli, že jsou ve výkonu trestu odnětí svobody počtvrté a 1

respondent uvedl, že je ve výkonu trestu odnětí svobody popáté. V otázce č. 15: (Jaká je výše Vašeho trestu?), odpovědělo 29 respondentů, že výše jejich trestu je v rozmezí dvou až tří let odnětí svobody, 11 respondentů odpovědělo, že výše jejich trestu je v rozmezí čtyř až pěti let odnětí svobody a 7 respondentů odpovědělo, že výše jejich trestu odnětí svobody je šest let a více. V otázce č. 21: (Řešíte ukončení výkonu trestu odnětí svobody, opuštění brány věznice a život poté s některým z odborných zaměstnanců?), odpovědělo 34 respondentů, že ne, a 8 respondentů odpovědělo, že je to nenapadlo. V otázce č. 23: (Znáte nějaké programy, které pomáhají propuštěným po opuštění brány věznice?), odpovědělo 39 respondentů, že ne. Z uvedených odpovědí vyplývá, že ve všech případech byla překročena hranice k potvrzení hypotézy. Hypotéza se potvrdila.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo podat ucelený popis náplně práce odborných zaměstnanců vězeňské služby vykonávající penitenciární péči o osoby odsouzené k výkonu trestu odnětí svobody, a to vychovatelů a speciálních pedagogů. Cíle této práce bylo naplněno. V teoretické části práce bylo popsáno legislativní ukotvení Vězeňské služby ČR a úkoly vyplývající z odborných nařízení. V praktické části práce jsem se pokusil dotazníkovým šetřením na základě stanovených hypotéz zjistit, co přivádí odsouzené za zdi věznic a potvrdit či vyvrátit, samotnou účelnost penitenciární péče. Při vyhodnocení uvedeného dotazníkového šetření jsem se zamyslel nad validitou provedeného šetření. Provedený výzkum a jeho výsledky nelze jednoznačně zevšeobecňovat. Výzkum byl proveden na výzkumném souboru, který není zcela reprezentativní v rámci vězeňské populace, i přesto, že se jednalo o odsouzené zařazené dle vnitřní diferenciaci do středního stupně zabezpečení.

Slovo vězení, načež samotné slůvko Bory, pomyslně nadzdvihne obočí leckterému obyvateli České republiky, aniž by se někdy ocitl za zdi vězení. Na základě společenských událostí, které u nás proběhly na sklonku osmdesátých let dvacátého století, došlo ve vězeňství v tehdejší Československu k celé řadě změn. Určité tehdejší justiční nespravedlnosti v kombinaci s napětím mezi vězňými osobami leckdy vedly k nepokojům a vzpourám za zdi věznic. Přispíval k tomu i stav vězeňského personálu a jeho spíše militantní přístup k vězňým osobám. V návaznosti na proběhlé společenské změny, otevřením pomyslných hranic, výměnou informací a zkušeností a samotným utvářením Vězeňské služby České republiky, jako nástupce tehdejšího Sboru nápravné výchovy, se v oblasti penitenciární péče začaly užívat moderní penologické poznatky. S částečnou obměnou vězeňského personálu se rozšířil i počet systemizovaných míst odborných zaměstnanců. Současně došlo ke zpracování nové koncepce rozvoje českého vězeňství, která již byla v plném souladu s mezinárodními úmluvami. Veškeré tyto kroky vedly k nastolení nových trendů a postupů, a všeobecné humanizaci českého vězeňství.

Odsouzení nejsou jedolitá masa s obdobnou anamnézou, zkušeností atd. Jedná se často o velice rozdílné skupiny odsouzených, jak z hlediska příslušnosti k etniku, národnosti, počtu odsouzení, charakteru trestné činnosti, věku atd. Jiné výsledky budou ve skupině odsouzených v nízkém stupni zabezpečení ve srovnání se skupinou

odsouzených zařazených do věznice se zvýšenou ostrahou. Výkon trestu odnětí svobody by neměl odsouzenou osobu jen izolovat od společnosti a omezit jí svobodu volného pohybu. Je samozřejmě nutné pachatele určitým způsobem potrestat za jeho více či méně závažnější skutky a trestné činy, ale je potřeba na něho také intencionálně výchovně působit ve smyslu přípravy na budoucí reintegraci a resocializaci, učit ho sociálně přijatelným způsobům chování a jednání, které vyžaduje okolí a společnost, ve které žijeme. Všichni odsouzení by měli být tímto způsobem připravováni pro samostatný život na svobodě. Kultura naší společnosti si samozřejmě vyžaduje, aby pachatelé trestných činů, byli za spáchané trestné činy potrestáni a u těžších trestních činů izolováni od společnosti. To ovšem neznamená, že by měli za svůj čin být trestáni, pokud to nevyžaduje trestní zákoník, po celý zbytek života. Vycházím z faktu, že lidé ve výkonu trestu jsou plné nejistot, úzkostí a neklidu, žijí zkreslenou, nezpracovanou minulostí, neuvažují o budoucnosti – někteří nemající sny, přání a touhy. Od vnějšího světa hodně očekávají, ale od sebe neočekávají nic, protože nevědí co. Zklamali své blízké, ublížili nevinným, mnohdy opakovaně, lidé jim tedy často nedůvěřují. Obvykle se při posuzování odsouzených dopouštíme dvou základních chyb. Buď jimi opovrhujeme, nebo se na jejich činech snažíme najít něco, co nás spojuje. Pro jejich bezpečný pocit za zdmi věznice je důležité, abychom je brali jako plnohodnotné partnery, s obezřetností jim důvěřovali, ale zároveň znali svoje i jejich limity. Naše pokora vyvolá i jejich pokoru. Snažím se vyloučit jakoukoliv formu agrese, samozřejmě verbální, a to i ironii, sarkasmus a snižování či bagatelizování jejich problémů. Vychovatel by se měl omluvit v případě, že se dopustil ve svém jednání chyby. Snažím se nelhat, veškeré záležitosti, které se jich týkají a dotýkají, řeším s jejich účastí. Nepopírám však, že je v řadách pedagogických pracovníků ještě mnoho těch, kteří k odsouzeným přistupují z pozice moci a domnívají se, že přirozený respekt vycházející ze vzájemné důvěry je jen chimérou. Jsou to ti, kteří nemohou dopustit, že by odsouzení měli někdy pravdu.

Realizací výzkumu jsem dospěl k závěru, že odborným a dalším zaměstnancům věznice, se daří působit na odsouzené tak, aby nacházeli nové hodnoty a smysl života. Po propuštění ze sociální izolace, kterou představuje výkon trestu odnětí svobody, prochází propuštěný těžkou adaptační fází. Její trvání je individuální a závisí zejména na podmínkách, do nichž se vrací (rodina, přátelské vztahy, zaměstnání). Propuštěný

vězeň nemá často sociální zázemí, nemá kam jít, nikam nepatří, nikdo na něj nečeká. Dalším problémem je malá nabídka možného zaměstnání a nezájem společnosti přijmout do pracovního poměru člověka, který přichází z výkonu trestu. Také dlouhodobá absence svobody vede k tomu, že si chce propuštěný rychle všeho užít, co mu bylo ve vězení odepřeno. Z toho všeho vyplývá riziko selhání. Proto je po propuštění rozhodně nezbytné pokračovat v další resocializační práci. Zajištění následné péče není bohužel vždy reálné.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BENDL, S. a kol. Vychovatelství. Učebnice teoretických základů oborů. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4248-9.

DRAHÝ, F., HŮRKA, J., PETRAS, M. SARPO. *Charakteristiky odsouzených v českých věznicích. Deskriptivní studie*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2018. ISBN: 978-80-270-5197-7.

DVOŘÁČEK, J. *Základy pedagogiky*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2014. ISBN 978-80-245-2014-8.

JŮZL, M. *Penitenciariстика jako věda žalární*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. ISBN 978-80-7452-131-7.

FISCHER, S., ŠKODA, J. *Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton, 2008. ISBN: 978-80-7387-014-0.

KOHOUT, K. *Základy obecné pedagogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-7452-009-9.

SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. 2. vydání. Grada Publishing, a.s., 2016. ISBN 978-80-271-0095-8.

SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie, III. Díl, Negativní jevy ve vězení*. 1. vydání, Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-205-0.

Ostatní zdroje

Nařízení generálního ředitele Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 36/2015, kterým se vydává organizační řád Vězeňské služby České republiky.

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 5/2016, o zaměstnancích a příslušnících Vězeňské služby České republiky zabezpečujících výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a výkon zabezpečovací detence.

Vnitřní řád pro odsouzené Věznice Plzeň.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použitých internetových zdrojů

<https://www.zakonyprolidi.cz/>

SEZNAM ZKRATEK

GŘ VS ČR – Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky

LZPS – Listina základních práv a svobod

MS – Ministerstvo spravedlnosti

NGŘ – Nařízení generálního ředitele

OVVaT – Oddělení výkonu vazby a trestu

PSVD – Prostupná skupina vnitřní diferenciacie

PZ – Programy zacházení

TČ – Trestný čin

VS ČR - Vězeňská služba České republiky

VTOS – Výkon trestu odnětí svobody

VV – Výkon vazby

Vyhláška MS – Vyhláška ministerstva spravedlnosti

ZVTOS – Zákon o výkonu trestu odnětí svobody

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Věk	37
Graf 2: Rodinný stav	38
Graf 3: Dosažené vzdělání	39
Graf 4: Rodinný původ	40
Graf 5: Ranné sociální prostředí	41
Graf 6: Sociální znevýhodnění	42
Graf 7: Problémy v dospívání	43
Graf 8: Projevy poruchy chování	44
Graf 9: Výkon zaměstnání či studia	45
Graf 10: Druh trestné činnosti	46
Graf 11: Způsob trávení volného času	46
Graf 12: Hodnocení odsouzeného	47
Graf 13: Zvyšování vzdělání	48
Graf 14: Počet výkonů trestu odnětí svobody	49
Graf 15: Výše trestu odsouzeného	49
Graf 16: Hodnocení výše trestu	50
Graf 17: Hodnocení spáchaného činu	51
Graf 18: Kontakt s blízkými	51
Graf 19: Příprava na ukončení výkonu trestu	52
Graf 20: Představa o budoucím zaměstnání	53
Graf 21: Poradenství s odbornými zaměstnanci	53
Graf 22: Pomoc ze strany blízkých	54
Graf 23: Znalost programů pro propuštěné	55
Graf 24: Možná recidiva	56
Graf 25: Hodnocení užitečnosti odborných zaměstnanců	56

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Věk.....	37
Tabulka 2: Rodinný stav	38
Tabulka 3: Dosažené vzdělání	39
Tabulka 4: Rodinný původ	40
Tabulka 5: Ranné sociální prostředí	41
Tabulka 6: Sociální znevýhodnění.....	42
Tabulka 7: Problémy v dospívání	43
Tabulka 8: Projevy poruchy chování	44
Tabulka 9: Výkon zaměstnání či studia.....	45
Tabulka 10: Druh trestné činnosti.....	45
Tabulka 11: Způsob trávení volného času	46
Tabulka 12: Hodnocení odsouzeného	47
Tabulka 13: Zvyšování vzdělání.....	48
Tabulka 14: Počet výkonů trestu odnětí svobody	48
Tabulka 15: Výše trestu odsouzeného	49
Tabulka 16: Hodnocení výše trestu	50
Tabulka 17: Hodnocení spáchaného činu	50
Tabulka 18: Kontakt s blízkými.....	51
Tabulka 19: Příprava na ukončení výkonu trestu	52
Tabulka 20: Představa o budoucím zaměstnání.....	52
Tabulka 21: Poradenství s odbornými zaměstnanci	53
Tabulka 22: Pomoc ze strany blízkých	54
Tabulka 23: Znalost programů pro propuštěné.....	55
Tabulka 24: Možná recidiva	55
Tabulka 25: Hodnocení užitečnosti odborných zaměstnanců.....	56

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Povolení ředitele Věznice plzeň	I
Příloha B - Dotazník	II
Příloha C - Žádost o rozhovor pro potřeby odsouzeného	VII
Příloha D - Dotazník speciálního pedagoga určený pro odsouzeného	VIII
Příloha E - Komplexní zpráva o odsouzeném	X
Příloha F – Program zacházení	XIII

Příloha A – povolení ředitele Věznice Plzeň

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR

Věznice Plzeň

Vrchní rada

plk. Mgr. Petr VLK

Věc: Žádost o povolení k uskutečnění dotazníkového šetření

Vážený pane řediteli,

Žádám Vás tímto o povolení k uskutečnění průzkumu mezi odsouzenými, v souvislosti se zpracováním výzkumné části mé bakalářské práce na téma: Osobnost speciálního pedagoga a vychovatele vykonávající penitenciární péči. Vedoucí práce: doc. PhDr. Miloslav JÚZL, Ph.D.

Průzkum bude v případě vyhovění žádosti, realizován formou dotazníku, mezi odsouzenými vykonávajícími trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou ve středním stupni zabezpečení. V této souvislosti zároveň žádám o povolení citace některých článků Vnitřního řádu Věznice Plzeň, vztahujících se k uvedené problematice.

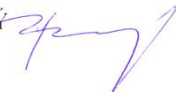
Účast v průzkumu bude provedena na základě dobrovolnosti respondentů a zachování jejich anonymity, výsledky budou použity pouze v mé závěrečné práci.

Za vyřízení žádosti předem děkuji.

V Plzni dne 16. 01. 2020

Radek Soukup, DiS. et DiS.
vychovatel VTOS

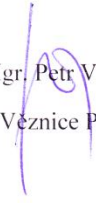
~~Doporučuji – nedoporučuji~~

Mgr. Josef BABORSKÝ
speciální pedagog

~~Doporučuji – nedoporučuji~~

mjr. Mgr. Pavel KOPAČKA
vedoucí oddělení VOVVaT

~~Povoluji – nepovoluji~~

plk. Mgr. Petr VLK
ředitel Věznice Plzeň

Bude probírat od 20. do 31. 1. 2020

Příloha B - Dotazník

Dotazník

Dobrý den,

dovolte se mi na Vás obrátit se žádostí o pomoc při výzkumném šetření, který může pomoci zlepšit situaci osob ve výkonu trestu odnětí s jejich návratem zpět do společnosti, popřípadě může snížit anebo zcela předejít opětovnému výkonu trestu odnětí svobody. Dotazník je zcela anonymní a bude určen pouze pro účely výzkumného šetření. Po vyhodnocení výsledků bude zlikvidován. Správnou odpověď označte kroužkem, u otázek, u kterých nejsou uvedeny jiné možnosti, můžete volně psát. Předem Vám děkujeme za spolupráci.

1. Kolik je Vám let?

- a) 18 – 25 let
- b) 26 - 35 let
- c) 36 - 45 let
- d) 46 – 55 let
- e) 56 let a více

2. Jaký je Váš stav?

- a) svobodný
- b) ženatý
- c) rozvedený
- d) vdovec

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) nedokončené základní vzdělání
- b) základní vzdělání
- c) střední odborné učiliště
- d) střední odborná škola, gymnázium, konzervatoř
- e) vyšší odborné vzdělání
- f) vysokoškolské vzdělání

4. V jaké rodině jste vyrůstal?

- a) úplná rodina – rodiče, sourozenci
- b) neúplná rodina – jeden z rodičů chyběl
- c) rozšířená rodina – rodiče, sourozenci, příbuzní
- d) vychovávali mne prarodiče, popř. příbuzní

e) vyrůstal jsem v ústavní výchově

5. Vyrůstal jste v sociálně znevýhodněném prostředí? A pokud ano, v jakém?

a) rodina - nedostatečné materiální zázemí, nevyhovující bytové podmínky, časová náročnost dopravy do školy, nezáměr ze strany rodičů či zákonných zástupců, konflikty v rodině

b) prostředí - sociálně vyloučená oblast nebo oblast sociálním vyloučením ohrožena

c) národnostní důvody - příslušnost k etnické nebo národnostní skupině či specifickému sociálnímu prostředí

d) ústavní výchova – dětský domov, dětský domov se školou, výchovný ústav

e) vyrůstal jsem v harmonickém prostředí

6. Byl jste, nebo jste sociálně znevýhodněn? A pokud ano, jak?

a) osobnost – jazyková odlišnost, odlišná sexuální orientace, zanedbaný zevnějšek

b) rodina – týrání, zneužívání a zanedbávání

c) sociální prostředí – odlišný životní styl, sociálně vyloučená oblast, ohrožení sociálně patologickými jevy, kulturní a náboženská odlišnost

d) ekonomické důvody – ztráta majetku, chudoba, nevyhovující bytové podmínky, nezaměstnanost

d) nebyl/nejsem sociálně znevýhodněn

7. Měl jste v průběhu dospívání nějaké problémy?

a) v rodině – s rodiči – sourozenci – blízkými - kamarády

b) ve škole - problémy se školní docházkou – školním prospěchem – učiteli – spolužáky

c) v zaměstnání – vedoucím – spolupracovníky

d) osobní – odlišná sexualita – barva pleti – vzdělání – nezaměstnanost - vyloučené sociální prostředí

e) neměl jsem žádné problémy

8. Projevují se u Vás tyto příznaky? A pokud ano, jaké?

a) agrese k lidem a zvířatům (šikana, vyhrožování, fyzická agrese a hrubost, loupežná přepadení, vynucování sexuální aktivity);

b) ničení majetku a vlastnictví (zakládání ohňů, ničení cizího majetku);

c) nepoctivost nebo krádeže (vloupání, lhaní, krádeže);

d) porušování pravidel (útěky z domova, časté záškoláctví, absence v zaměstnání, porušování zákonů)

d) jiné

f) uvedené a jiné příznaky se u mne neprojevují

9. Pracoval jste před nástupem výkonu trestu odnětí svobody?

- a) ano
- b) ne
- c) studoval jsem

10. Za jaký trestný čin jste se ocitl ve výkonu trestu odnětí svobody?

- a) násilná trestná činnost (vraždy, loupeže, vydírání)
- b) mravnostní trestná činnost (kuplířství)
- c) majetková trestná činnost (vloupání, krádeže)
- d) extremistická trestná činnost
- e, hospodářská trestná činnost
- e) toxikománie (nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL)
- f) obecná kriminalita

11. Jak trávíte svůj volný čas ve výkonu trestu?

- a) sport
- b) četba
- c) umělecká činnost – kresba, modelářství atd.
- d) sledování TV, poslech rádia
- e) jiné

12. Na výkonu trestu ve zdejší věznici je nejhorší:

- a) ubytování
- b) strava
- c) zdravotní zabezpečení
- d) průběh návštěv
- e) nuda
- f) zaměstnanci

13. Máte zájem o doplnění svého vzdělání v průběhu výkonu trestu?

- a) ano
- b) ne
- c) nepřemýšlel jsem o tom

14. Po kolikáté jste ve výkonu trestu?

- a) poprvé
- b) 2 – 3
- c) 4 – 5
- d) 6 a více

15. Jaká je výše Vašeho trestu?

- a) do 1 roku
- b) 2 – 3 let
- c) 4 – 5 let
- d) 6 a více

16. Trest odnětí svobody, který teď odpykávám, je vzhledem k tomu, co jsem spáchal:

- a) přísný
- b) přiměřený
- c) jsem rád, že jsem nedostal vyšší trest

17. V souvislosti s trestným činem, za který jsem teď ve vězení, mohu říct:

- a) svého skutku nelituji, vyplatilo se mi to, udělal bych to zas
- b) moc se mi to nevyplatilo, ztráta je vyšší než zisk
- c) vůbec se mi to nevyplatilo

18. Jste v kontaktu s Vašimi blízkými?

- a) ano – návštěvy – telefonování – dopisování - SKYPE
- b) ne

19. Přípravujete se na život po ukončení výkonu trestu a opuštění brány věznice?

- a) ano – pracuji ve výkonu trestu - vzdělávám se – hledám zaměstnání – ubytování - jiné
- b) ne
- c) nepřemýšlím o tom

20. Máte představu o svém budoucím zaměstnání?

- a) ano
- b) ne
- c) nepřemýšlím o tom

21. Řešíte ukončení výkonu trestu, opuštění brány věznice a život poté s některým z odborných zaměstnanců?

- a) ano
- b) ne
- b) nenapadlo mne to

22. Je někdo, kdo Vám může za branami věznice pomoci?

- a) družka/manželka
- b) rodiče
- c) sourozenci
- d) kamarádi
- e) spolupracovníci
- f) neziskové organizace

23. Znáte nějaké programy, které pomáhají propuštěným po opuštění brány věznice?

- a) ano
- b) ne

24. Myslíte si, že se do výkonu trestu jednou znovu vrátíte?

- a) už se sem nikdy nevrátím
- b) když si vzpomenu na pobyt zde, tak mne to od páchání trestné činnosti odradí
- c) nevím, jestli se sem někdy vrátím
- d) zřejmě se sem znovu vrátím

25. Který z odborných zaměstnanců věznice je Vám nejvíce užitečný?

- a) vychovatel
- b) speciální pedagog
- c) sociální pracovník
- d) psycholog

A to je vše. Velice Vám děkuji za pomoc.

Příloha C - Žádost o rozhovor pro potřeby odsouzeného

ŽÁDOST O ROZHOVOR

Odsouzený: ..... (vyplňte hůlkovým písmem)

Narozen: ..... Oddíl: .....

Pracovní doba: ..... Pracoviště: .....

Žádám o rozhovor s: .....
(funkce, případně hodnost, jméno, příjmení)

Důvod žádosti je nutno konkretizovat:

.....
.....
.....
.....

.....
datum

.....
podpis odsouzeného

Příloha D - Dotazník speciálního pedagoga určený pro odsouzeného

Dotazník sebehodnocení

Stránka č. 1 z 2

Navigace: 3. Pracovní materiál SARPO
Dotazník sebehodnocení

DOTAZNÍK SEBEHODNOCENÍ

Jméno a příjmení:

Datum narození:

A. FORMULÁŘ DOTAZNÍKU

VYŘEŠENÉ <small>měl jsem to vyřešené nebo se mě to netýká</small>	1. <i>Křížkem označte oblasti, které máte „VYŘEŠENÉ“.</i> 2. <i>U zbylých neoznačených oblastí (tedy nevyřešených) křížkem označte, zda jste je buď „ZVLÁDAL“ anebo „NEZVLÁDAL“.</i> 3. <i>Jestliže daná oblast souvisela s Vaší trestnou činností, zakroužkujete její číslo.</i>	NEVYŘEŠENÉ	
		<small>ale zvládal jsem to</small> ZVLÁDAL	<small>a nezvládal jsem to</small> NEZVLÁDAL
☐	1. Najít si stálé bydlení.	☐	☐
☐	2. Udržet si stálé bydlení.	☐	☐
☐	3. Najít si stálé zaměstnání.	☐	☐
☐	4. Udržet si stálé zaměstnání.	☐	☐
☐	5. Získat pracovní zkušenost.	☐	☐
☐	6. Mít jistý a pravidelný příjem.	☐	☐
☐	7. Řešit své dluhy a pohledávky včetně výživného.	☐	☐
☐	8. Bydlet s osobami páchajícími trestnou činnost nebo v rizikovém prostředí (<i>častý výskyt trestné činnosti</i>).	☐	☐
☐	9. Dokázat hospodařit se svými financemi (<i>platit pravidelné platby, vystačit s nimi</i>).	☐	☐
☐	10. Dokončit si vzdělání nebo získat další potřebnou kvalifikaci.	☐	☐
☐	11. Vycházet se svojí rodinou.	☐	☐
☐	12. Být bez partnera/partnerky.	☐	☐
☐	13. Vycházet bezkonfliktně s partnerem/partnerkou.	☐	☐
☐	14. Být bez přátel.	☐	☐
☐	15. Starat se o své děti.	☐	☐
☐	16. Vyhnout se kontaktu s přáteli nebo známými, kteří mají konflikty se zákonem, popř. berou drogy.	☐	☐
☐	17. Vyhnout se návštěvám rizikových míst.	☐	☐
☐	18. Vycházet bezkonfliktně s autoritami.	☐	☐
☐	19. Vyhnout se nadměrné konzumaci alkoholu nebo braní drog.	☐	☐
☐	20. Vyhnout se hraní hazardních her nebo automatům.	☐	☐
☐	21. Zvládnout pocity osamělosti.	☐	☐
☐	22. Zvládnout pocity méněcennosti.	☐	☐
☐	23. Zvládnout svou snadnou ovlivnitelnost druhými lidmi.	☐	☐
☐	24. Zvládnout stát si za svými názory.	☐	☐
☐	25. Zvládnout své agresivní chování a zkratové jednání.	☐	☐
☐	26. Využít příležitost k nápravě vlastních chyb.	☐	☐
☐	27. Zvládnout obavy ze své budoucnosti.	☐	☐
☐	28. Zvládnout svou nerozhodnost.	☐	☐
☐	29. Zvládnout svou netrpělivost, když se mi nebude nějaký čas dařit.	☐	☐
☐	30. Najít si smysluplnou (<i>bez trestné činnosti</i>) náplň volného času.	☐	☐

mk:@MSITStore:C:\Users\11lturek\AppData\Local\Apps\2.0\55LE7HDX.0AP\2CDE... 24.6.2017

B. DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY**1. Jak dnes hodnotíte trestnou činnost, za kterou jste v současnosti ve výkonu trestu?(označte jednu možnost)**

Jsem spokojený s tím, jak jsem jednal, nic bych na tom neměnil a jednal bych takhle vždy.	☐
I přesto co se stalo, vím, že v tu chvíli to bylo z možných řešení to nejlepší.	☐
Co jiného jsem měl dělat, když jsem se dostal do takové situace.	☐
Kdybych věděl, jak jinak problémy řešit, nebo kdybych věděl, co vím dnes, určitě bych se zachoval jinak.	☐
Aktuálně se hodnocením své trestné činnosti nechci zabývat.	☐
Trestnou činnost, za kterou jsem aktuálně ve výkonu trestu, jsem nespáchal.	☐

2. Co je pro vás motivací pro řešení vašich problémů?

(zakřížkujte libovolný počet odpovědí, případně je doplňte)

☐ Manžel/ka ☐ Partner/ka ☐ Druh/družka ☐ Dítě (děti) ☐ Již žít bezkonfliktní život ☐ Dokázat, že umím žít řádně – také konkrétní osobě. Komu:..... ☐ Obavy z trestního řízení ☐ Obnovení vztahů – jaké konkrétně:..... ☐ Stabilizace životních podmínek ☐ Vyřešení dluhů ☐ Finanční nezávislost ☐ Pracovní kariéra ☐ Věnovat se zájmům ☐ Jiné motivy:..... ☐ Žádné motivy nemám
--

3. Zaznamenejte na číselné ose, v jaké míře vnímáte odpovědnost za trestný čin, za který jste aktuálně ve výkonu trestu.

1 | = za nic nemůžu, vše bylo souhrou okolností a zodpovědnosti jiných lidí

10 | = jsem si vědom svých pochybení a zodpovědnost za svou trestnou činnost přijímám

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Zde máte prostor pro doplnění k Vašemu postoji vyjádřenému na ose.

Příloha E - Komplexní zpráva o odsouzeném

Plzeň

Založil: [REDACTED]

KOMPLEXNÍ ZPRÁVA O ODSOUZENÉM

Kód vězně: [REDACTED]

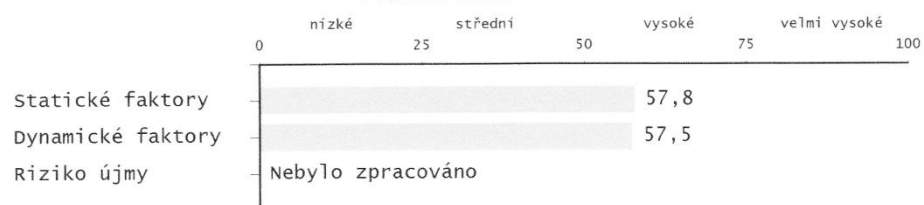
Příjmení: [REDACTED]

Jméno: [REDACTED]

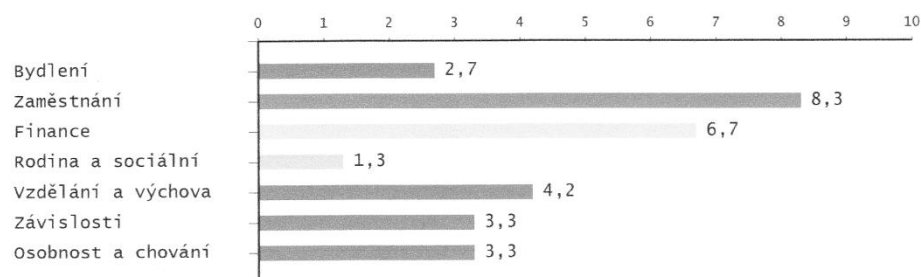
Vytvořeno: [REDACTED]

VERZE SARPO: Základní (délka trestu)

VÝLEDNÁ RIZIKA

DYNAMICKÉ FAKTORY

Sebehodnocení
odsouzeného

HODNOCENÍ TRESTNÉ ČINNOSTI
<i>Kdybych věděl, jak jinak řešit problémy, nebo kdybych věděl, co vím dnes, určitě bych volil jiné řešení.</i>
HODNOCENÍ MÍRY ZODPOVĚDNOSTI
<i>Cítím se zcela zodpovědný za trestný čin, za který jsem aktuálně ve výkonu trestu (10).</i>
0 2 4 6 8 10

VÝČET STATICKÝCH RIZIK A DYNAMICKÝCH RIZIK VYSKYTUJÍCÍCH SE V ZÁVAŽNÉ MÍŘE

Dynamické faktory			
	Rizika	Souv.TČ	Motivace
Bydlení	<ul style="list-style-type: none"> nejisté bydlení 	Nízká	neuvědomuje si rizika
Zaměstnání	<ul style="list-style-type: none"> nízká využitelnost kvalifikace rizikový průběh předchozích zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaný nezaměstnaný a současně nevidovaný na Úřadu práce minimální pracovní zkušenost 	Vysoká	uvědomuje si rizika – nevidí souvislosti
Finance	<ul style="list-style-type: none"> nelegální příjmy dluhy, závazky, plnění 	Vysoká	uvědomuje si rizika – nevidí souvislosti
Vzdělání a výchova	<ul style="list-style-type: none"> základní nebo nedokončené vzdělání afunkční rodinné prostředí kriminální zátěž v rodinném prostředí 	Žádná	uvědomuje si rizika – vidí souvislosti – nemá zájem o řešení
Závislosti	<ul style="list-style-type: none"> nepřiměřené výdaje v souvislosti s užíváním nebo s hraním 	Nízká	uvědomuje si rizika – vidí souvislosti – má zájem o řešení – nepodnikl kroky
Osobnost a chování	<ul style="list-style-type: none"> obtíže při respektování autorit obtíže s dodržováním pravidel a norem 	Nízká	uvědomuje si rizika – vidí souvislosti – má zájem o řešení – nepodnikl kroky

VÝČET ZÁVAŽNÝCH SKUTEČNOSTÍ

Statické faktory	
Trestní minulost	<ul style="list-style-type: none"> celková doba věznění za posledních 5 let přesáhla 1 rok krátkodobý pobyt na svobodě od posledního věznění
Dynamické faktory	
Závislosti	<ul style="list-style-type: none"> škodlivé užívání drog intravenózní aplikace drogy v minulosti intravenózní aplikace drogy v současnosti

PROTEKTIVNÍ FAKTORY

Dynamické faktory	
Rodina a sociální kontakty	<ul style="list-style-type: none"> Existence širších sociálních vazeb a opory, které jedinec dokáže využít.
Osobnost a chování	<ul style="list-style-type: none"> Aktuální psychický stav odsouzeného je adekvátní životní situaci. Anamnéza bez sebepoškození, sebevražedného jednání, psychiatrické léčby nebo diagnózy. Postoj odsouzeného k jeho trestné činnosti je realistický, s případným vědomím vnitřního přijetí viny.

DOPORUČENÍ

RIZIKA

Vychovatel	---
Sociální pracovník	---
Speciální pedagog	---
Psycholog	---

MOTIVACE

Vychovatel	---
Sociální pracovník	---
Speciální pedagog	– udržet stávající kontakty na rodinu
Psycholog	Motivovat k úplné abstinenci od drog, doporučeno využít služeb PDP, neziskových organizací

REŽIM

Vychovatel	---
Sociální pracovník	---
Speciální pedagog	– nemá zdrav. omezení– zařadit na vhodné pracoviště, zapojit do aktivit na oddíle
Psycholog	Zapojit do vhodných aktivit, smysluplně využít volný čas. Při zvažování pracovního zařazení doporučuji SP, SP s VP-u, po osvědčení se i extramurální aktivity a NP

DALŠÍ ÚKONY

Vychovatel	---
Sociální pracovník	---
Speciální pedagog	---
Psycholog	---

Příloha F – Program zacházení

Program zacházení

Strana 1/2

Vězeň	Vytvořeno	Zpracoval
[REDAKCE]	13.08.2019 12:03:00	[REDAKCE]
Perioda hodnocení		
3 měsíce		
Cíl		
Důsledně dodržovat zákonné normy upravující VTOS a vytvářet si podmínky pro přerázení do výhodnější PSVD.		
Vytvářet si adekvátní náhled a postoje na svou trestnou činnost.		
Odpovědným přístupem k plnění všech povinností ve VTOS posilovat volní vlastnosti, zejména sebekázeň, zodpovědnost a právní vědomí, zvyšovat míru osobní odpovědnosti za své chování a jednání.		
Vytvářet si respekt ke společenským normám a zákonům, upevňovat návyky potřebné pro soběstačný život v souladu se zákonem, včetně pracovních návyků - po zařazení do zaměstnání plnit řádným způsobem stanovené pracovní povinnosti.		
Naučit se dovednosti účelně hospodařit se svými finančními prostředky a respektovat majetek druhých lidí, volit přiměřené prostředky k uspokojování svých potřeb.		
Uvědomit škodlivost a nebezpečnost užívání návykových látek a tím udržovat svoji motivaci k bezdrogovému životu.		
Pravidelně udržovat kontakt se sociálním zázemím a tím snížit na minimum riziko rozpadu sociálních vazeb.		
Věznění		
aktuální; 29.05.2019-25.02.2021		
Pracovní aktivity		
pracovní zařazení (pracovní, příp. výchovně vzdělávací proces): extramurální prac. činnosti		
práce ve prospěch věznice, zejména pomocné a úklidové		
sebeobslužné aktivity		
Role		
Vzdělávací aktivity		
- účast ve vzdělávacím programu Finanční gramotnost, dluhové a soc. poradenství (zařazení dle org. možností)		
- účast ve vzdělávacím programu Redukce rizik a recidivy (zařazení dle org. možností)		
OJ		
Plzeň		
Speciálně výchovné aktivity		
indiv. poradenství dle potřeby		
Oddělení		
VT 3/3 VT 3/3		
Zájmové aktivity		
- četba s využitím ústavní knihovny a TV jako součást uspokojování kulturních potřeb v době os.volna v rámci realizace neřízených aktivit		
- sport v rámci realizace vycházek jako součást neřízených aktivit		
Oblast utváření vnějších vztahů		
se soc. zázemím - sourozenci, pokusit se o navázání kontaktu s rodiči		
Stav	Typ pracovních aktivit	Událost
Schválen PZ	pracovně zařadit v rámci věznice	

Vytisknuto: 06.02.2020 13:29

Vytiskl: Radek Soukup

Hodin studia ŠVS týdně	☐ Studuje ŠVS	Celkem hodin VVP
0,00		
Doporučení vedoucího VVT		
Doporučuji k realizaci.		
Datum doporučení	Doporučení zadal	Datum schválení ředitelem
13.08.2019	[REDACTED]	26.08.2019
Záznam do průběhu VVaT		
Vytvořen Program standardního zacházení		
☒ Je prvotní	☐ Je minimální	Datum seznámení
☒ Souhlas vězně s PZ	Druh programu zacházení	WorkflowProcessCode
	Program standardního zacházení	
WorkflowProcessPath		

Příloha G – Hodnocení programu zacházení

Hodnocení programu zacházení

Strana 1/1

Věznění	Role	Program zacházení
aktuální; 07.08.2014-09.04.2023		22.07.2019
Datum	Hodnotil	
21.10.2019	Soukup Radek	

Záznam do průběhu VVaT

Hodnocení PZ

Slovní hodnocení

Vyhodnocení standardního PZ: od 21.7.2019 do 21.10.2019
Základní údaje: v hodnotícím období ubytován na 1/5-1, od 1.10.2019 opakovaně stanovena rozšířená doba uzamykání z důvodu zneužití OPL.
Cíl programu zacházení: odsouzený stanovený program zacházení neplní pro KT.
Pracovní aktivity: jmenovaný není pracovně zařazen, zájem o zařazení do úklidových prací na odděle projevil - zapojen standardně.
Vzdělávací aktivity: má stanoveno na výzvu se zapojit do programu finanční gramotnosti a redukce rizik recidivy. Z kapacitních důvodů nebyl dosud vyzván a z tohoto důvodu se zatím nezapojil. Prohlubování znalostí o společenské morálce, znalosti o normách upravujících VTOS - formou samostudia.
Speciálně-výchovné aktivity: poradenství s odbornými zaměstnanci - nevyužívá. O zařazení do SpO usiloval - nebyl zařazen.
Zájemové aktivity: o zařazení do řízených aktivit zájem projevuje - aktivní, individuální relaxační aktivity - četba, poslech hudby, osobní relaxace, kondiční cvičení.
Utváření vnějších vztahů: návštěvní kontakt požaduje a návštěvy se dostávají nepravidelně, písemný a telefonický kontakt pravidelný s rodinnými příslušníky.
Hodnocení pořádku a kázně: chování a vystupování jmenovaného k zaměstnancům VS bylo na požadované úrovni. Povinnosti, vyplývající z VRV si plnil. Pořádek v osobních věcech a společných prostorách udržuje na požadované úrovni. V kolektivu odsouzených konflikty nemá.
V hodnotícím období nebyl odměněn ani kázeňsky trestán.
Stupeň diferenciacie: 3. PSVD - doporučuji ponechat.
Doporučení: Dodržování právních norem, posílení odpovědnosti za své jednání a chování, návaznost na zařazení do dostupné skupiny vnitřní diferenciacie, formovat sebekázeň, osobní odpovědnost a rozvážnost při volbě přiměřených prostředků k uspokojení svých potřeb a zájmů, důsledné udržení sociálních vazeb.
Odsouzený seznámen formou přečtení, což stvrdil svým podpisem v JZL.
„V hodnoceném období nedošlo ke změně míry vnějších nebo vnitřních rizik“.
sp. ped. Mgr. Calta Program zacházení aktualizován ve smyslu programu standardního zacházení - ods. vyřazen ze spec. vých. aktivity „Psychosociální a drogové poradenství“ (přeřazen na jiný oddíl), usilovat o zařazení do programu „Redukce rizik recidivy“ (zařazení dle org. možností)

Vytiskeno: 24.10.2019 9:34

Vytiskl: Radek Soukup

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Radek Soukup

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Osobnost speciálního pedagoga a vychovatele vykonávající penitenciární péči

Rok: 2020

Počet stran textu bez příloh:¹⁸

Celkový počet stran příloh:¹⁹

Počet titulů českých použitých zdrojů:

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 0

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

---

¹⁸ zahrnuje počet stran od úvodu po závěr práce (seznamy použitých zdrojů již nepočítáme)

¹⁹ zahrnuje celkový počet jednotlivých stran příloh